

פרשת והיה עקב

רעיא מהימנא

(א) והיה עקב תשמעון את המשפטים האלה וגו', ואכלת ושבעת וברכת את יי' אלהיך וגו'. [R] פקודא דא לברכא ליה לקב"ה, על כל מה דאכיל ושת, ואתהני בהאי עלמא. ואי לא בריך, אקרי גזלן לגבי קב"ה. דכתיב [R] גזול אביו ואמו. והא אוקמוה חברייא. בגין דברכאן דברייך ב"ג לקב"ה, אתי לאמשכא חיין ממקורא דחיי, לשמיה [R] דקב"ה קדישא, ולארקא עליה מההוא משחא עלאה, ואתי לאתמשכא מתמן לכל עלמא.

חלופי גרסאות

א ל"ג דקב"ה.

מסורת הזהר

(א) (משלי כח) לך י צ"א.

י"ד אמת [R] מצוה היא לברך.

מראות הסולם

(א) ביאור המאמר. כל הנאה שאדם נהנה מהקב"ה אם מברך עליה, הוא מעלה אותה הנאה עם כוונת הברכה לבחינת מ"ן אל המלכות, שעיי"ן עולים ז"א ומלכות לבינה, ומקבלים שם מוחין וכלים, שמהם יורד השפע לכל העולמות. ובשיל זה מהנה הקב"ה את האדם. ונמצא שאם אדם נהנה ולא ברך, הרי הוא גזול את הקב"ה, וז"ש (באות א') ואי לא בריך אקרי גזלן לגבי קודשא ב"ה דכתיב, גזול אביו ואמו. אביו זהו ז"א. אמו, זו היא המלכות, כי הנשמות הן תולדות של ז"א ומלכות.

(ב) ונודע, שגדלות וזווג זו"ן אינם רק בעת התפלה, אבל שלא בשעת התפלה, וזווגם נפסק, וחזורים לקטנות לבחינת ו"ק. ולפיכך אנו צריכים בכל ברכה, להמשיך גדלות לזו"ן מחדש. ומקום ההמשכה הוא מאו"א עלאין, כי הם תמיד בבחינת גדלות ופכ"פ, וזווגם אינו נפסק לעולם, כי הם אינם צריכים להורדת המלכות מבינה שלהם, להיותם בסוד כי חפץ חסד הוא. והם נחשבים כמו שלא יצאו מראש או"א, כמ"ש (ב"ב דף ל"ו ד"ה ולפיכך) משא"כ למטה מהם, אפילו בישסו"ת וזווגם נפסק. אמנם ברכותינו אינן עולות עד או"א, כי הם למעלה מהשגותינו, ותכלית עלייתנו היא עד המלכות, מטעם

(דפו"י דף ר"ע ע"ב)

הסולם

מאמר כוונת הברכה

(א) וחי עקב תשמעון וגו': ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלקיך וגו'. מצוה זו היא לברך את הקב"ה על כל מה שאכל ושתה ונהנה בעולם הזה, ואם אינו מברך נקרא גזולן להקב"ה. שכתוב, גזול אביו ואמו, והעמידו החברים שסובב על הקב"ה. משום שהברכות שהאדם מברך את הקב"ה באים להמשיך חיים ממקור החיים, שהוא בינה, לשמו הקדוש של הקב"ה, ולהריק עליו מאותו שמו העליון, שהוא שפע החכמה, ומשם בא להמשך בכל העולם.

וכתיב

(ב) וכתוב ואכלת ושבעת וברכת את יי' אלהיך * ואינון ברכאן, אריק ב"נ באינון מלין מההוא מקורא עלאה, ואתברכאן כל אינון דרגין ומקורין, ואתמליין לארקא על כל עלמין. ואתברכאן כלהו כחדא.

(ג) וע"ד אצטריך ב"נ, לשואה רעותיה ברזא דברכאן, בגין דיתברכו אבהן ובנין, כלא כחדא. ומאן דמברך לקב"ה, ב אתברך, ונטיל חולקיה מאינון ברכאן, בקדמיתא דכל עלמא לתתא. כיון דשמא דקב"ה מתברך מתמן, נחית ושרא על רישיה חולקא קדמאה. והא אוקימנא דכתיב, ב כל המקום אשר אזכיר את שמי אבא אליך, ג וברכתך. כיון דההיא ברכה אתיית ושריית על על רישיה, מתמן אתפשט בכל עלמא.

מסורת הזהר

(ג) (שמות כ) במדבר ו צ"ט.

חלופי גרסאות

ב יתברך. ג מוסיף וברכתך אזכיר כד"א (תהלים כ) יזכור כל מנחותיך.

מראות הסולם

(ב) וכתוב ואכלת וגו': וכתוב, ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלקיך. ובאלו הברכות מריק האדם במלים אלו, שפע מאותו מקור העליון, שהוא בינה, ומתברכים כל המדרגות והמקורות של ז"א ומלכות, ומתמלאים בשפע, להריק לכל העולמות ומתברכים כולם יחד.

(ג) וע"ד אצטריך ב"נ וכו': וע"כ צריך האדם לשום רצונו בסוד הברכות, בשביל שיתברכו האבות, שהם חגית דז"א, והבנים, שהם נה"י דז"א, כולם ביחד. ומי שמברך להקב"ה, מתברך, ולוקח חלקו מאלו הברכות, בתחילה לכל העולם למטה. כיון ששמו של הקב"ה נתברך משם, חלק הראשון מאלו הברכות, יורד ושורה על ראשו של המברך. וכבר העמדנו שכתוב, בכל מקום אשר אזכיר את שמי אבא אליך וברכתך. ואחר שאותה הברכה באה ושורה על ראשו של המברך, מתפשט משם לכל העולם.

בשעתא

נמצא בו. ואח"כ צריכים לכוון בשם מ"ב המעלה, כמ"ש בזה במקום אחר. שהוא הורדת המלכות ממקום בינה של כל המדרגות, ואז מחצית הפרצוף העליון שנשאר בכל מדרגה, שה"ס כתר חכמה וחצי בינה, מעלה אליה מחצית המדרגה שנפלה ממנה למדרגת התחתון שלה, שהוא חצי בינה ותו"מ, ועמה עולה גם התחתון ממנה. ובוה נמצא אשר הברכה שהיתה דבוקה בבינה ותו"מ דמלכות דעשיה שנפלו לעולם הזה, חוזרת ומתחברת עם כתר חכמה וחצי בינה דמלכות דעשיה למדרגה אחת, ולוקחים עמהם גם הברכה למקום מלכות דעשיה. וכן הבינה ותו"מ דיסוד דעשיה, שנפלו למדרגת מלכות דעשיה, חוזרים ג"כ למדרגתם ביסוד דעשיה, ולוקחים עמהם גם את הברכה ממלכות דעשיה למקום היסוד דעשיה וכו' כמ"ש שם עש"ה. עד שהברכה עולה למלכות דאצילות ונעשתה שם למ"ן.

(ד) ואין להקשות הרי הורדת המלכות מן הבינה מתחלת בפרצוף העליון מכולם ומשם באה ההארה למדרגה ב' וכו' ממעלה למטה כנודע, וא"כ איך יכולה הברכה או התפלה (דפו"י דף ר"ע ע"ב *) דף רע"א ע"א)

הדבוקה

ד) בשעתא דאינון ברכאן נחתין, מתעטרין גו בן חקל תפוחין קדישין, ופגעי בהו כמה דרגין דממנן בעלמא, ונחתין בהו, ואמרי ומכריזי דא איהו דורונא דשדר פלוני לקב"ה. מאן אתר ד נחתין, לבתר דנחתין מאתר רישא חדא דצדיק. תמן סלקין, מתערי לנחתא אחרנין מלעילא, ואתמלייא מלעילא ומתתא, הה"ד ד ברכות לראש צדיק. כיון דהאי דרגא אתמלייא, אריק להאי כלה, ומתמן נגדין ואתמשכן לתתא.

ה) כד סלקין אינון ברכאן מתתא, לית פתחא ופתחא לעילא, ולית ממנא לעילא, דלא פתח כל אינון פתחין. ומכריזי ואמרי בכל אינון רקיעין,

חלופי גרסאות

מסורת הזור

ד (משלי י) ב"ב רה צ"ב.

ד (משלי י) ב"ב רה צ"ב. ד ל"ג נחתין לבתר דנחתין; לבתר מרישא.

מראות הסולם

הסולם

הדבוקה בתחתית המדרגות, דהיינו בבינה ותו"מ דמלכות דעשיה שנפלו לעולם הזה, לעלות יותר ממלכות דעשיה, שהרי אחר שבאו דעשיה מקודם לכן, ואינם שם. ואיך דיסוד דעשיה ממלכות ליסוד. והענין הוא. כי הורדת ה"ת מעינים מתחתל בפרצוף נקודות דס"ג, ששם נשתרשה עלית המלכות בבינה בפעם הראשונה (כמ"ש בתלמוד עשר ספירות שיעור ו') והיינו ע"י הארת ג' פרצופין, גלגלתא ע"ב ס"ג דא"ק, שבהם לא היה ענין עלית המלכות לבינה. שה"ס השם של מ"ב אותיות. וכיון שנתעוררה ההארה זו למעלה, תיכף יורדת המלכות מכל המדרגות בבת אחת. וע"כ אפשר לומר, שזה נעשה ממעלה למטה, ואפשר לומר ג"כ שנעשה ממטה למעלה. ועוד כי אין העדר ברוחני, וכל שינוי הוא רק תוספת על צורה ראשונה. והפעולה פועלת מכל הצדדים, ממעלה למטה וממטה למעלה.

ה) וסוד שם מ"ב אותיות, שורשו הוא מג' פרצופי א"ק הראשונים, שה"ס, גלגלתא, ע"ב, וס"ג. שאחר יציאת כל פרצוף נסתלקו האורות שלו שמפה ולמטה, ופרצוף התחתון מילא אותו באורות שלו. באפן, שאחר שנסתלקו האורות דפרצוף גלגלתא דא"ק יצא פרצוף ע"ב דא"ק, ומילא אותו באורותיו. ואחר הסתלקות האורות דע"ב דא"ק, יצא פרצוף ס"ג דא"ק ומילא אותו באורותיו (כמ"ש בתלמוד עשר ספירות בשיעור ה' ע"ש) ולפיכך נבחן שפרצוף גלגלתא דא"ק הוא ד' אותיות והיה פשוטה. ופרצוף ע"ב נבחן להויה מלאה, בת עשר אותיות, יוד הי ויו הי, כי היא מילאה את פרצוף גלגלתא דא"ק. ופרצוף ס"ג נבחן להויה דמילוי המלוי, שיש בה כ"ח אותיות, כזה, יוד ויו דלת, הי יוד, זא"ו אלף וא"ו, הי יוד. והיינו מטעם שפרצוף הס"ג מילא את הע"ב, שהוא עצמו הוא מילוי של הגלגלתא, ונמצא שהוא מילוי של המילוי. והנה יש כאן ד' אותיות הויה שבגלגלתא, ועשר אותיות שבע"ב, וכ"ח אותיות שבס"ג, שהם ביחד מ"ב אותיות. ואלו ג' פרצופין הם כתר חכמה בינה דא"ק. ובכל אלו הג', לא היה עוד ענין עלית המלכות לבינה, כי עלית המלכות לבינה מתחלת מפרצוף שני דס"ג דא"ק, הנקרא נקודות דס"ג. ולפיכך אם אנו רוצים להוריד המלכות מן הבינה, אנו צריכים להמשיך האור מג' פרצופין ראשונים אלו דא"ק שאין בהם עליה זו. ומהארתם אנו מורידים המלכות מן בינה של כל המדרגות.

ו) וגם ג' ספירות כח"ב של כל המדרגות יש בהם ג' בחינות הנ"ל שבגלגלתא ע"ב ס"ג

דא"ק

(דפו"י דף רע"א ע"א)

דא איהו דורונא דמלכא דשדר פלוני, דא הוא דורונא בקיומא כדקא יאות. ומאן איהו. ברכה דאתיבו עליה אמן. דכל ברכה דאתיבו עליה אמן, דא איהו בקיומא כדקא יאות.

(ו) וכיון דהאי ברכתא סלקא, כל דרגין דלעילא, כלוה זמינין לגבי ההוא הנהורא דלא נהיר, בגין ו לאנהרא לגבה. וכל שכן אי היא ברכתא דסגיאין מברכן לה, ומעטרין לה בעטרין קדישין, ברזא דאמן. אמן הוא רזא דקשרי, דכל יחודא וקדושה ברזא דמאריה. ומעטר ו לההיא ברכתא בעטרין עלאין כדקא יאות.

זלופי גרסאות

ה ל"ג נהורא. ו לנהרא. ז ליה.

מראות הסולם

הסולם

ממונה מלמעלה, שאינו פותח כל אלו הפתחים. ומכריזים ואומרים בכל אלו הרקיעים זו היא מתנה למלך שפלוני שלה. זו היא מתנה במילואה כראוי. ומי היא ברכה במילואה. היא ברכה שענו עליה אמן. כי כל ברכה שענו עליה אמן, זו היא ברכה במילואה כראוי. (ועי' במראות הסולם אות י"ב)

(ו) וכיון דהאי ברכתא וכו'; וכיון שבברכה הזו עולה כל המדרגות שלמעלה כולם מזומנים לאותו האור שאינו מאיר, דהיינו למלכות, כדי להאיר בה. ומכל שכן, אם היא ברכה שרבים ברכו אותה, ומעטרים אותה בעטרות קדושות בסוד ענייית אמן. אמן הוא סוד הקשרים שבכל יחוד וקדושה בסוד אדונו. ומעטר ברכה ההיא בעטרות עליונות כראוי. וקב"ה

דא"ק שהם כח"ב דא"ק, כי כחות העליונים מוכרח שתהיה בתחתונים. ולפיכך בכל המדרגות, נבחן הכתר להויה פשוטה בן ד' אותיות. והחכמה, להויה במילוי, דהיינו עשר אותיות. והבינה להויה במילוי המילוי, שהם כ"ה אותיות, וביחד יש בכח"ב דכל מדרגה מ"ב אותיות. גם ידעת, שמחצית המדרגה הנשארת בבינה אחר עלית המלכות בבינה, היא, כתר, חכמה, וג' דבינה, שה"ס או"א עלאין שאין מסך שולט בהם דהיינו חצי בינה העליונה. ואע"פ שהם חצי בינה, מכל מקום אנו חושבים אותם לפרצוף שלם. וע"כ ג' ספירות כח"ב הן הנשארות במדרגה, שאין עלית המלכות לבינה מוקת להן במאומה. ורק חצי בינה התחתונה ותפארת ומלכות הן נפגמות מחמת עלית המלכות לבינה, ונופלות למדרגה התחתונה מהם. הרי שכח"ב דכל

מדרגה שוים מבחינה זו לגלגלתא ע"ב ס"ג דא"ק, שהם סוד מ"ב הראשון שבעולמות. (ז) ונודע שכל בחינה מקבלת מבחינה שכנגדה בעליון. ולפיכך בעת שאנו מכוונים להוריד המלכות מבינה שבכל מדרגה, אנו ממשיכים הארת מ"ב אותיות מגלגלתא ע"ב ס"ג דא"ק, שאין בהם עלית המלכות לבינה. שמשום זה לא נחלקו מדרגותיהם, אל כל מ"ב אותיות של חצאי המדרגות שנשארות במדרגה, ואז יורדת המלכות ממקום בינה שלהן, וחצאי כל המדרגות שנפלו למטה חוזרים ומתחברים עם חצאי עליונים, וחצאי עליונים נשלמים בעשר ספירות כמו גלגלתא ע"ב ס"ג דא"ק. והנה נתבאר היטב סוד השם של מ"ב אותיות, ואיך אנו מעלים על ידו כל תפלה וכל ברכה, עד שורשנו שהוא מלכות דאצילות. וזכור זה. (ח) ובאותו הדרך, שעלתה הברכה אל מלכות דאצילות, גם ז"א ומלכות דאצילות עולים עם בינה ותו"מ דישו"ת שבהם, בעת שישו"ת חוזרים אל או"א עלאין, ונודע, שבינה ותו"מ שבתחתון החוזרים אל מדרגתם נעשים קו שמאל אל הכח"ב שנשארו במדרגה. ונודע שאו"א וישו"ת הם ע"ס דבינה שנחלקו, מחמת עלית המלכות לבינה דע"ס ההן, ונעשו כח"ב דבינה לאו"א. ובינה ותו"מ דבינה נעשו לישו"ת. ולפיכך נמצא, שאחר שירדה המלכות שבבינה דאו"א, שישו"ת, שהם בינה ותו"מ דאו"א, חוזרים למדרגת או"א, הם נעשים שם קו שמאל לאו"א. וזו"ן הדבוקים בבינה ותו"מ של ישו"ת, שעלו עם ישו"ת, נעשו שם בחינת קו האמצעי, שה"ס דעת, המיוחד ב' הקוין ימין ושמאל, שהם או"א וישו"ת. להתכללות אחת, שה"ס הווג. ואח"כ יורדים ישו"ת למקומם, ומעלים גם הם בינה ותו"מ שלהם

(דפו"י דף רע"א ע"א)

ז) וקב"ה אתרעי בהו, באינון דמברכין ליה, ותיאובתיה בברכתא דלתתא, דההיא ברכתא סלקא, ואנהיר n בוצינא דלא נהיר, ואתקיף לה בתוקפא תקיפא, לסלקא לעילא. ועל רזא דא כתיב, n כי מכבדי אכבד, אלין אינון דמברכין ליה לקב"ה. ובוזי יקלו, אלין אינון דלא מברכין ליה לקב"ה, ומנעין ברכתא מפומייהו. ח) רזא דרזין, לאינון דידעי חכמתא דמאריהון, למנדע רזא דברכאן, בפקודי אורייתא, ובכל הנאין וכסופין דהאי עלמא, לארקא ברכאן מעילא לתתא.

חלופי גרסאות

ח בויסנא.

מסורת הוהר

ה) (ש"א ב) ויחי רסט צ"א.

מראות הסולם

הסולם

שלהם שזון נכללים בהם, ובינה ותו"מ שלהם נעשו לקו שמאל לכח"ב שנשארו בהם (כנ"ל ויקהל אות ק"ל בהסולם ד"ה חה שאומר באות קכ"ג ע"ש). הנה אז נעשית מחלוקת בין קו ימין לקו שמאל שבישוס"ת ואינם יכולים להאיר (כנ"ל אדרא רבא אות ר"ד) וע"י מסך דחירק שבז"א מתיחדים ב' הקוין דימין ושמאל להיות אחד (כמ"ש לך י"ג ד"ה ונתבאר) ונשלמה הארתם בכל השלמות, ואלו ג' קוין ביחד, נעשו לחב"ד דישוס"ת. וכיון שחב"ד אלו יצאו ע"י ז"א, זכה בהם גם ז"א. מטעם שכל מדת האור שהתחתון גורם בעליון זוכה בו גם התחתון. וע"כ כיון דתלת מחד נפיק שחב"ד דישוס"ת יוצאים מז"א, חד בתלת קיימא נמצא ז"א ג"כ בחב"ד. (כנ"ל ב"א דף רפ"ז ד"ה תלת).

ט) אכן יש לדעת, שמה שאנו אומרים שבעת ירידת המלכות מן הבינה, כל עליון, דהיינו הכח"ב שנשארו במדרגה, מעלה את הבינה ותו"מ שנפלו ממנו ביחד עם מדרגת התחתון הדבוק באלו בינה ותו"מ (כנ"ל ויקהל אות ק"ל) אין הפירוש שמעלה אליו כל ע"ס דפרצוף התחתון, אלא רק הכח"ב דתחתון בלבד, ולא את בינה ותו"מ דתחתון. והוא מטעם, כי עלית התחתון לעליון, הוא מחמת שבינה ותו"מ דעליון נפלו בו, והם נדבקו עם התחתון למדרגה אחת בשעת נפילתם. וע"כ בשעת חזרתם למדרגה, לוקחים עמהם גם התחתון הדבוק בהם. ובעת שהמלכות עולה לבינה ומפלת כל חצאי מדרגות התחתונות ממדרגתן, הרי נעשה זה בכל המדרגות בבת אחת, ונמצא שבעת שבינה ותו"מ דעליון נופלים לתחתון, אין במדרגת התחתון אלא ג' כלים כח"ב בלבד, כי גם בינה ותו"מ שלו נפלו למדרגה שלמטה ממנו. ונמצא שבינה ותו"מ דעליון, בשעת נפילתם, לא נדבקו רק בכח"ב דתחתון, ואין להם שום מגע עם בינה ותו"מ דתחתון, שהרי הם כבר נפלו מן התחתון ונמצאים בתחת התחתון. ולפיכך כשחוזרים בינה ותו"מ דעליון למדרגתם אינם מעלים עמהם אלא כח"ב דתחתון שהמה דבוקים בהם, ולא כלל הבינה ותו"מ דתחתון. ובז"א ירדו כח"ב לבחינת חג"ת, ובינה ותו"מ לבחינת נה"י. ונמצא שבינה ותו"מ דישוס"ת שנפלו לז"א, לא נדבקו אלא בחג"ת שלו, שהם בחינת כח"ב שנשארו או במדרגתו, ולא בנה"י שלו, שהם בינה ותו"מ שנפלו ממנו למדרגת המלכות ואינם נמצאים בו, ולפיכך בעת שבינה ותו"מ דישוס"ת, חוזרים לישוס"ת, אינם מעלים עמהם רק חג"ת דז"א בלבד, ולא את נה"י דז"א.

י) ולפיכך אע"פ שכל המוחין שהתחתון גרם לעליון מקבלם גם התחתון, ומפני שתלת מחד נפקי, חד בתלת קיימא. עכ"ז אין ז"א לוקח אלו המוחין עתה בעת שהוא במקום (דפו"י דף רע"א ע"א)

(ט) בר ברכאן דצלוחא, דאינון תקונא דמאריהון, מתתא לעילא ומעילא לתתא. ברכאן דלאו אינון בצלוחא, סלקין מתתא לעילא, עד דמטו גו נהורא דלא נהיר, ומתערי בתוקפא, כ לההוא נהורא דלא נהיר, בההיא ברכה, וסלקא אתערו לעילא, עד דמטו לכרסייא עלאה, מקורא דכל חיין. כדן נפקו מההוא מקורא עלאה, ברכאן אחרנין, ואערעו אלין באלין, ונשקי אלין לאלין, ואתאן ושריין לריש צדיק, לארקא לתתא. וכד נחתין, אתברכין אבהן ובנין, וכל שרגין דלהון.

חלופי גרסאות

ט כד. י מוסיף ומתערי לעילא. כ דההוא. ל ושריין ואתאן. ט דרגין.

מראות הסולם

הסולם

(ט) בר ברכאן דצלוחא וכו': ומפרש. חוץ מן ברכות התפלה שהם תקון אדונם, הן עולות ממטה למעלה ומלמעלה למטה. (כמו שכתוב במה"ס אות כ"ג) וכשהברכות אינן של תפלה, הן עולות ממטה למעלה עד שמגיעות לתוך האור שאינו מאיר, שהוא המלכות, ומעוררות בתוקף לאותו אור. שאינו מאיר, בברכה ההיא, ועולה ההתעוררות למעלה, עד שמגיעה לכסא העליון, שהוא בינה. שהוא המקור של כל חיים. דהיינו שכל האורות באים ממנה. או יוצאות מאותו מקור העליון ברכות אחרות, ופוגשות אלו באלו, ונושקות אלו באלו, ובאות ושורות על ראש צדיק, שהוא יסוד דז"א, להריק למטה, וכשירדות מתברכים האבות שהם חגית דז"א, והבנים, שהם נה"י דז"א, וכל הנרות שלהם, שהם ספירות המלכות. (ועי' במה"ס אות י"א). ורא

במקום ישסו"ת, כי אין שם כל הפרצוף דז"א. אלא כח"ב שלו דהיינו חג"ת בלבד, ונה"י שלו אינם שם כנ"ל, והחסר נה"י דכלים חסר ג"ר דאורות, כי אין להם כלים שילבישם (כנ"ל בפתיחה לחכמת הקבלה אות כ"ד) וע"כ אינו יכול לקבל עתה את חב"ד דאורות שיצאו על ידו בישסו"ת, אלא מקבל הארת כלים בלבד, ויורד מישסו"ת למקומו, ומוריד המלכות מבינה שלו ומעלה אליו את בינה ותו"מ שנפלו ממנו, דהיינו את נה"י, ונתחברו בו חג"ת נה"י לפרצוף אחד, ואז חוזר פעם שניה אל ישסו"ת ומקבל שם את המוחין דחב"ד שהשאיר שם, ואז חוזר כלים דחג"ת ונעשו חב"ד וכלים דנה"י נעשו חג"ת, ויוצאים לו נה"י חדשים, ואז יורד שוב מישסו"ת במוחין שלמים דחב"ד. והנה נתבאר, שאין ז"א מקבל המוחין בישסו"ת, אלא על ידי ב' עליות, שבעליה ראשונה מקבל מישסו"ת רק את הארת ו"ק בלבדה, מפני שהוא מחוסר כלים דנה"י, ובעליה ב' מקבל מוחין שלמים.

(יא) וז"ש (באות א') בגין דברכאן דבריד בר נש לקב"ה אתי לאמשכא חיין ממקורא דחיין, דהיינו הארת ו"ק הנמשכת בעליה א'. ולארקא עליה מההוא משכא עלאה, דהיינו הארת ג"ר ע"י עליה הב', וכן אומר (באות ב') ואתברכאן כל אליון דרגין ומקורין, היינו בעליה א'. ואתמליין לארקא על כל עלמין ואתברכאן כלחו כחרא, וכו' דיתברכו אבהן ובנין בלא כחרא היינו בעליה ב', שאז כבר נתחברו הכלים דאבהן ובנין, שהם חג"ת נה"י דז"א, להיות גוף אחד, וע"כ הם יכולים לקבל המוחין דחב"ד להתברך כאחד.

(יב) וז"ש (באות ה') כד סלקין אינון ברכאן מתתא לית פתחא ופתחא לעילא, ולית ממנא לעילא דלא פתח כל אינון פתחין, כי המסכים המבדילים בין חצאי המדרגות, דהיינו בין כח"ב לבינה ותו"מ דכל מדרגה, הם נבחים לפתחים, כי לולא הם לא היתה מציאות שהתחתון יעלה לעליון, (כמ"ש לעיל ויקהל אות קל"א דף מ' ד"ה ולפיכך) כי כל העליה של התחתון לעליון, אינה, אלא בסבת הבינה ותו"מ דעליון שנפלו לתחתון ונתדבקו בו שמשום זה בעת שחוזרים למדרגתם בעליון לוקחים עמהם גם התחתון, וכיון שנפילה זו נעשית ע"י המסך, שה"ס חיבור המלכות בבינה, ועלית בינה חוץ נעשית ע"י בקיעת המסך, דהיינו על ידי ירידת המלכות מן הבינה, ע"כ נבחן המסך לפתח, כי בשעה שנבקע, עולה התחתון לעליון דרך שם. (כמ"ש שם) ולפיכך אם המכרך מכין (דפו"י דף רע"א ע"א)

(י) ורזא דאלין ברכאן לאתערא מעילא לתתא, ברזא דא, ברוך: דא רזא דמקורא עלאה מכלא, לארקא ולאמשכא ולאנהרא ^ח כל בוצינין. ואיהו ^ז ברוך תדיר, דלא פסקין מימיו. ומתמן שירותא דאקרי עלמא דאתי, ואיהו קצה השמים, ^ט דההיא קצה קצה עלאה איהו. בגין דאית קצה כגוונא דא לתתא, ואיהו עלמא תתאה. ואקרי אוף הכי ברוך, לקבל תתאי, ^ג לארקא לתתא, ולאתערא מתתא לעילא בברכאן דצלוחא. וברוך ^ט דא אקרי הכא, ברזא דחכמתא עלאה, דאמלי לההוא אתר, בחד שביל דקיק דאעיל ביה.

חלופי גרסאות

ח על (שליה). נ בריך. ט דאיהו ול"ג דההיא קצה. ע קדמאה.

דרך אמת ג] לשפוד שפע למטה.

מראות הסולם

מכיון בברכה, דהיינו במלה ברוך להמשיך השם של מ"ב אותיות (כנ"ל במראות הסולם אות ג') הנה אז נפתחים ונבקעים המסכים שה"ס הפתחים שבכל מדרגה להעלות התחתון לעליון, ואז עולה הברכה מבינה ותו"מ שבסוף המדרגות דרך פתחים של כל המדרגות עד שמגיעת למלכות דאצילות כמ"ש שם. וז"ש לית פתחא ופתחא לעילא וכו', כי כולם נפתחים, והברכה עולה דרכם, עד בואה אל המלכות דאצילות.

(יג) ועתה מתחיל לפרש סדר כוונת הברכה, ואומר (באות ט') ברכאן דלאו אינון בצלותא, דהיינו ברכת המצות וברכת הנהנין, סלקין מתתא לעילא, דהיינו מעולם הזה ולמעלה, עד דמטו גו נהורא דלא נהיר וכו' בהחיא ברכה, דהיינו שבכה הארת מ"ב אותיות הוא מעלה הברכה עד המלכות הנקראת נהורא דלא נהיר. וכיון שהברכה הגיעה שמה, אז ופלקא אתערו לעילא עד דמטו לכריסא עלאה, שאז מתעוררים ז"א ומלכות ועולים עם המ"ן של הברכה עד הבינה, ונעשה זוג חו"ב שם על המסך דזו"ף. כמ"ש להלן, כדון נפקו מההוא מקורא עלאה, שהוא בינה.

ברכאן אחרנין, דהיינו המוחין הנמשכים מבינה לזו"ף, ואערעו אליו באלין ונשקי אליו לאלין, שהמוחין היורדים שהם בחינת מין דוכרין מתחברים עם המ"ן שבברכה ואתאן ושריין לריש צדיק, דהיינו שנמשכים מראש ז"א אל יסוד שלו הנקרא צדיק. לארקא לתתא, שהוא משפיע אותם אל המלכות, והמלכות לתחתונים. וכך נחתין את ברכאן אבהן ובנין (דהיינו כמ"ש לעיל במראות הסולם אות י"א ע"ש) וכל שרגין דלחון, היינו ספירות המלכות, שה"ס מאורי אש.

(יד) עתה מבאר (באות י') כוונת ברכות המצות וברכת הנהנין על הסדר שלהם. ברוך, דא רזא דמקורא עלאה מכלא, שהוא או"א עלאין לארקא ולאמשכא ולאנהרא כל בוצינין. כי כל המדרגות שמתחת או"א, נמצאים בגדלות רק בעת התפלה, אבל אחר התפלה, חוזרים לקטנותם, שהמלכות שוב עולה לבינה של כל מדרגה, וכל המדרגות חוזרות לקטנות. חוץ מאו"א עלאין, שבהם, בבחינת עצמותם, אפילו בזמן הגדלות אין המלכות יורדת

(דפו"י דף רע"א ע"א)

הסולם

(י) ורזא דאלין ברכאן וכו': וסוד אלו הברכות לעורר ממעלה למטה, הן בסוד זה. ברוך, הוא סוד המקור העליון מכל, שהוא או"א עלאין, הנקראים חכמה, וצריכים לכוין, להריק ולהמשיך ולהאיר משם כל הנרות, דהיינו מדרגות התחתונות. והוא ברוך, תמיד, כי מימיו אינם נפסקים. כלומר שהם בזווג דלא פסיק לעלמין, ושפעם לתחתונים אינו נפסק. ומשם מקבל ההתחלה שנקראת עולם הבא, דהיינו בינה, והיא נקראת קצה השמים, שקצה ההוא הוא קצה העליון של ז"א הנקרא שמים. משום שיש קצה כעין זה למטה, שהוא עולם התחתון מלכות, והיא נקראת ג"כ ברוך, כנגד התחתונים, דהיינו להריק הברכות למטה, ולהתעורר ממש למעלה בברכות התפלה (כמ"ש להלן באות ט"ז) וכאן בשאר הברכות, נקרא ברוך זה בסוד החכמה העליונה שהיא או"א עלאין, הממלאה למקום ההוא, דהיינו לבינה, הנקראת עולם הבא, כנ"ל, בשביל אחד דק, דהיינו יסוד החכמה, שמכניס בו. (ועי' במה"ס אות י"ד).

אתה

(יא) אתה: לבתר פ שארי לאתגלייא, דהא האי ברוך סתים איהו, ובג"כ אקרי בארס סתים ברוך, מקורא עלאה דלא אתגלייא. אתה, שירותא לאתגלייא לבר, ובג"כ אקרי אתה. ומאן איהו. דא רזא דימינא, ואקרי כהן לגבי ההוא אתר. ורזא דא ה אתה כהן לעולם, מאן כהן לההוא עולם, אתה. ודא איהו ימינא עלאה, דהא אשתכח לאתגלייא.

מסורת הנזר

(1) (תהלים קי) משפטים נו צ"ח.

חלופי גרסאות

9 דשאר.

מראות הסולם

הסולם

(יא) אתה, לבתר שארי וכו': המלה אתה, שבברכה, היא המתחלת אח"כ להתגלות, כי ברוך זה, הוא סתום, שהם חכמה ובינה שאינם מושגים לתחתונים, ומשום זה נקרא בדרך סתום ברוך, להיותו מקור עליון שאינו מתגלה, אבל המלה אתה, היא ההתחלה להתגלות לחוץ, ומשום זה נקרא אתה, שהוא לשון נוכח, המגולה. ומי הוא. זה סוד הימין, שהוא חסד של ד"א, ונקרא כהן לאותו מקום, לבינה, וזה סוד, אתה כהן לעולם, שפירושו, מי הוא כהן לעולם ההוא, שהוא בינה, היינו אתה. וזה הוא ימין העליון, חסד ד"א, שהרי הוא נמצא להתגלות. (ועי' במה"ס אות ט"ז).

היה

יורדת מבינה שלהם (כנ"ל ב"א דף רנ"א ד"ה נחית) ועכ"ז הם תמיד בגדלות, ובוזוג דלא פסיק לעלמין (כמו שנתבאר בהקדמת ספר הזהר במראות הסולם ד"ה והטעם ע"ש) ובכדי להמשיך תקון למדרגות צריכים להביאם למקום ג"ר, וע"כ אנו מכוונים בברוך להעלות ז"ן וישסות לאו"א שמשם יקבלו תקונם. וז"ש ואיהו ברוך תדיר שאו"א עלאין הם סוד ברוך תמיד, דלא פסקין מימיו, ע"כ מתחיל התקון מהם (כמ"ש לעיל במראות הסולם אות ב). ואיך הם עולים לאו"א, כבר ידעת, שעי"ה השם מ"ב אותיות יורדת המלכות מן המסך המבדיל בין או"א לישסות, ואז עולים ישסות לאו"א, ונעשים שניהם למדרגה אחת, שאו"א שה"ס כח"ב דבינה נעשו לימין

המדרגה, וישסות שה"ס בינה ותו"מ דבינה נעשו לשמאל המדרגה. וגם ז"א עלה שמה עם בינה ותו"מ דישסות, עם המ"ן של הברכה, והוא נעשה לדעת המיוחד או"א וישסות, בסוד קו האמצעי, המיוחד ימין ושמאל (כנ"ל במה"ס אות ח) ואחר שישסות קבלו הארת או"א עלאין ע"י היחוד הזה, אז יורדים ישסות למקומם, ויוצאים גם בהם ב' קוין ימין ושמאל ע"י העלאת בינה ותו"מ שלהם, והם במחלוקת ואינם יכולים להאיר, עד שז"א נעשה להם לקו אמצעי, ומיוחד את ימין ושמאל דישסות, ואז נשלמים ומאירים בסוד ג' קוין חב"ד. (כמ"ש לעיל במה"ס אות ח).

(טו) וז"ש, ומתמן שירותא דאקרי עלמא דאתי, שה"ס ישסות שבו נעשית התהלה לגילוי מוחין דחכמה, כי באו"א עלאין אין מאירים אלא חסדים בלי חכמה, כי הם בחינת ג"ר דבינה, והם לעולם בסוד כי חפץ חסד הוא, ואין מקבלים חכמה, אלא בישסות מתחיל גילוי החכמה בקו שמאל שלו. וע"כ נעשית בו מחלוקת, והוא צריך לז"א שיחד אותם ע"י מסך דחירק שלו (כמ"ש לך י"ג ד"ה ונתבאר) וע"כ נקראים ישסות שירותא. ולא או"א עלאין. ואיהו קצה השמים וכו', כלומר, שישסות הם משפיעים לשמים, שהוא ז"א. וע"כ נבחן לקצה השמים העליון. בגין דאית קצה כגוונא דא לתתא, דהיינו קצה המקבל משמים, שהוא ז"א. ואקרי אוף חכ"י ברוך לקבל תתאי וכו', ולפיכך יש לכוון במלה ברוך גם במלכות. והטעם שאנו מכוונים באו"א ובמלכות, הוא כי הברכה שאנו מעלים, עולה רק עד המלכות, ששם שרשינו, (כנ"ל במה"ס אות ב') וע"כ יש לכוון במלה ברוך, במלכות. אמנם המלכות היא ג"כ בבחינת הקטנות, שגם היא צריכה תקון, וע"כ אנו מעלים המלכות עם ד"א, עד או"א עלאין, שלהיותם תמיד בשלמות הם ראויים לתקון הכל. וע"כ יש לכוון במלה ברוך, גם באו"א עלאין וישסות כנ"ל. וז"ש וברוך דא אקרי חכא ברוך דחכמתא עלאה, דהיינו או"א עלאין, דאמלי לההוא אתר, שהם ממלאים ומתקנים את ישסות כנ"ל. בחד שביל דקיק דאעיל ביה, שה"ס הדעת המיוחד או"א עלאין וישסות זה בזה, שדעת זה ה"ס ז"א שעלה שם למ"ן, ואח"כ יורד ז"א עם ישסות למקומם (דפו"י דף רע"א ע"א)

ומיוחד

(יב) יהוה : דא רזא דאמצעיתא. רזא דמהימנותא בכל סטריין. * אלהינו : דא סטרא דשמאלא, דכליל בימינא, וימינא ביה, ואתכלילו דא בדא, למהוי חד. ועד הכא, אתקשרו ברכאן, דכיון דאלין אתברכאן, צ כלהון דלתתא אתברכאן.

חלופי גרסאות

צ על כלהו ; ל"ג מן כלהון עד ונטלי.

מראות הסולם

ומיחד ב' קוין ימין ושמאל דישסות ויוצאים שם ע"י ז"א ג' קוין חב"ד, וע"כ, בסוד תלת מחד נפקי, חד בתלת קיימא, מקבל גם ז"א ג' קוין אלו (כנ"ל, במראות הסולם אות ח). טו) וצריכים לכיון עתה ביציאת ג' קוין דז"א מן ישסות. וז"ש (באות י"א) אתה, יכוין בהמלה אתה, אשר, לבתר שארי לאתגלייא, שאח"כ התחילו האורות דז"א להתגלות ולצאת מן ישסות. דהא האי ברוך פתים איהו, ובג"כ אקרי בארץ פתים ברוך, כי ברוך פירושו או"א וישסות כנ"ל,

שבהם האורות סתומים מתחתונים כי או"א וישסות הם בינה, ואין לנו השגה בבינה, אלא בז"א, וברוך, הוא מקורא עלאה דלא אתגלייא, דהיינו ישסות, אבל אתה, הוא התחלה להתגלות לחוץ להיותו אור ראשון של ז"א שיצא מבינה ובג"כ אקרי אתה, שהוא לשון נוכח שהוא גלוי. ומאן איהו דא רזא דימינא, דהיינו קו ימין, שהוא חסד דז"א, היוצא מישסות. ואקרי כהן וכו', ודא איהו ימינא עלאה, דהא אשתכח לאתגלייא, דהיינו שיצא מן מקום הסתום, בינה למקום הגלוי, ז"א.

(יז) וז"ש (באות י"ב) הויה, דא רזא דאמצעיתא, שה"ס קו האמצעי היוצא מישסות שהוא ת"ד דז"א, רזא דמהימנותא בכל סטריין, כי קו האמצעי מיוחד ב' הצדדים הימין והשמאל כנ"ל. וצריכים להמשיך קו האמצעי מן הבינה לז"א מטרם ממשיכים משם קו השמאל, מטעם, שאסור להמשיך הקו שמאל מטרם שמתחבר עם הקו ימין, ולכן ממשיכים מקודם קו האמצעי המיוחד ימין ושמאל, ואח"כ ממשיכים קו השמאל, וז"ש אלקינו, דא סטרא דשמאלא, דכליל בימינא וימינא ביה, ואתכלילו דא בדא למהוי חד. כי אחר שהמשכנו קו האמצעי נמצא השמאל כבר כלול בימין וימין בו, וזה שאנו ממשיכים בהמלה אלקינו. וז"ש, ועד הכא אתקשרו ברכאן וכו', ועד כאן, נתקשרו הברכות זה בזה, ע"י המשכת ג' קוין, כלומר אבל המוחין עוד נמשכו, כי להמשכת המוחין צריכים לעליה ב' (כנ"ל במה"ס אות י').

(יח) וז"ש (באות י"ג) לבתר דאינון אתברכאן ונטלי ברכאן לגרמייהו, דהיינו אחר שהמשכנו הארת הו"ק לז"א מן ישסות בסוד תלת מחד נפקא חד בתלת קיימא, כנ"ל. אתהדרו כלילן כחד להווא מקורא, חוזרים חג"ת דז"א כלולים כאחד, אל המקור שלהם שהוא ישסות כדי לקבל ממנו המוחין חב"ד שהשאים שם בעליה ראשונה מחמת חסרון הכלים דנהי' (כח"ש לעיל במה"ס אות י' ע"ש) ועתה אחר שהמשיך הכלים דנהי' יכול לקבל המוחין, כמ"ש שם. דאינון לא יכלין לאתהדרא לגבי ההוא אתר עד דאתברכאן, כי אינם יכולים לחזור לאותו מקום, דהיינו לקבל המוחין, מטרם שקבלו הברכות דהארת הו"ק, שע"י הברכות האלו יורד ז"א למקומו ומוריד המלכות מבינה שלו למקומו, ומעלה הבינה ותו"מ שלו, שהם נה"י ומתיחד בהם ונשלמו הכלים שלו, ואז יכול לחזור לבינה, דהיינו לקבל מוחין. וז"ש, כיון דאתברכין בקדמיתא, שעל ידי זה המשיך אליו הנה"י ונשלמו עשרה כלים שלו, אתהדרו ועאלין לגבי ההוא אתר, דהיינו לישסות לנפלא ברכאן יתירין אחרנין, דהיינו המוחין דחב"ד, לארקא לתתא להשפיע אותם למלכות והמלכות לתחתונים.

(ג) לבתר דאינון אתברכאן, ונטלי ברכאן לגרמייהו, אתהדרו כלילן כחד לההוא מקורא, דאינון לא יכלין לאתהדרא לגבי ההוא אתר, עד דאתברכן. כיון דאתברכן בקדמיתא, אתהדרו ועאלין לגבי ההוא אתר, לנטלא ברכאן יתירין אחרנין, לארקא לתתא. ועד דאינון אתברכאן, לא עאלין ולא תאבין לגביה. ורזא דא ז' ולא יראו פני ריקם.

מסורת הוזהר

(ז) (שמות כג) בא מט צ"מ.

חלופי גרסאות

ק לגביהו.

מראות הסולם

הסולם

(ג) לבתר דאינון אתברכאן וכו': ואחר שהם החג"ת ד"א, מתברכים, ולוקחים ברכות לעצמם, חוזרים כולם כלולים כאחד לאותו המקור שהוא בינה. כי הם אינם יכולים לחזור לאותו מקום מטרם שנתברכו. כיון שנתברכו מקודם, חוזרים ונכנסים לאותו מקום, שהוא בינה, לקחת ברכות יתרות אחרות להשפיע למטה, ומטרם שהם מתברכים אינם נכנסים ואינם חוזרים אליו, לבינה. וז"ס ולא יראו פני ריקם. (ועי' במה"ס אות יח). וכד

(ט) וז"ש (באות י"ד) וכד תבין לגבי ההוא אתר, ועאלין תמן, כדן אקרי ההוא אתר מלך. דהיינו בעליה הב' לישסו"ת, שחג"ת דז"א מקבלים המוחין דחב"ד, נקראים אז ישסו"ת מלך. ולפיכך יש לכוין עליה הב' הוה, במלה מלך של הברכה. כי ומלך לא אתקרי, בר כד אינון, מתקרבין לגביה, דהיינו רק החג"ת שבעליה ב', כי ומלכא אימתי אקרי מלך, כד רברבנוי אתיון לגביה עתירין מסתפקן וכו', כי בעליה א' כשחג"ת דז"א היו עניים מחוסרי כל, דהיינו בקטנות, אין ישסו"ת נקרא מלך בשביל עליתם, אלא עתה בעליה ב', אחר שכבר כבר נקשרו זה בזה, ומקבלים בעליה הוה את המוחין דחב"ד, אז נקראים ישסו"ת מלך. כי עתה הם עשירים, ויש להם לחג"ת כל מה שצריכים, בלי חסרון. מלך לתתא, המלך שלמטה, דהיינו המלכות, מתי היא נקראת מלך, הוא כשאלו החג"ת דז"א שנעשו לחב"ד, משפיעים לה המוחין שלהם. וז"ש, כד אלן מעטרין ליה בספוקא בעטריין קדישין, דהיינו בעת שז"א משפיע לה עטרת הקדושות, שה"ס ג"ר. אז נקראת המלכות מלך כלפי התחתונים.

(כ) וז"ש, והכא, בעליה ב', אקרי מלך, ומאן איהו. העולם אשר קדשנו וצונו. כי ישסו"ת נקראים העולם, וג' מוחין חב"ד שז"א מקבל להשפיע אל התחתונים, הנה אשר ה"ס כתר, שעל המוחין, קדשנו ה"ס חכמה, וצונו, ה"ס בינה, על, ה"ס מצוה ועושה, שהם ת"ת ויסוד, שהם קו אמצעי המיוחד חכמה ובינה. ויש הרבה דרכים בזה. כמ"ש בתקונים תקון ל"ט, ע"ש. ועי' במאמרי רשב"י פרשת עקב, ובשער הכוונות, ואין להאריך כאן.

(כא) וז"ש (באות ט"ו) ולעולם ימינא אתה וכו' שבכל מקום שנאמר אתה הוא חסד, וע"ד כהן כפיה וכו' (כמ"ש להלן במראות הסולם אות כ"ד) ועלמא תתא כד אתקשר לימינא דהיינו כשהמלכות נקשר בחסד, קרי מתתא לעילא ברוך, כלומר, שהמלכות ברוך, רק באורות דז"ק, המאירים ממטה למעלה. והוא מפני שהיא נקשרת בחסד, שהיא קו ימין המאיר בחסדים בלי חכמה, שבמלכות הוא ו"ק, מפני שהיא צריכה לחכמה וחסדים יחדיו, שזהו שמקבלת מז"א, שהוא קו האמצעי, בסוד חוקיפה שבהויה (כמ"ש לעיל פנחס אות ט"ד ע"ש) ולא אקרי ברוך בר ברוך דמקורא דאתדבק ביה, דהיינו החסד, ועייל ביה ואמלי ליה, דהיינו כשממלא את המלכות בחסדים, אז היא נקראת ברוך. וזה שצריכים לכוין בברוך שבברכות התפלה. אתה, שבברכות התפלה, רזא דההוא כהן לאתדבקא בהדיה, שצריך לכוין שהמלכות תעלה ותכלול עצמה בחסד.

(כב) ויש לדעת כי יש ג' בחינות שהן, כריעה, השתחויה, וזקיפה. כריעה היא כריעת הברכים וראשו וקוף, שפירושו חסרון ג"ר. כי כריעת הברכים היא ביטול גה"י דכלים והחסר גה"י דכלים חסר ג"ר דאורות. מטעם ערך ההפכי שיש מאורות לכלים (כנ"ל בפתיחה לפנחס) (דפו"י דף רע"א ע"ב)

לחכמת

(ד) וכד תבין לגבי ההוא אתר, ועאלין תמן, כדין אקרי ההוא אתר מלך. ומלך לא אתקרי, בר כד אינון מתקרבין לגביה, ו מתברכן. ו ומלכא אימתי אקרי מלך. כד רברבנוי אתיין לגביה עתירין, מסתפקן בכל מה דאצטריכו, בלא חסרונא, כדין איהו מלך. מלך לתתא, כד ה אלין מעטרן ליה בספוקא, א בעטרין קדישין. והכא אקרי מלך. ומאן איהו. העולם אשר קדשנו וצונו. ובגין דאיהו עלמא דלא אתגלייא לבר, ואיהו סתים, קרי ליה הכי בארע סתים. ועל דא לא אקרי, אלא בארע סתים.

חלופי גרסאות

ר מתברכן. ש ממלכא : ממלכת. ת מעטרן אלין. א בעטרין.

מראות הסולם

לחכמת הקבלה אות כ"ד) וזקיפת הראש, יורה על רצון לקבל חכמה. שז"ס כריעה, שאנו כורעים בהמלה ברוך, שהוא מלכות, שיורה, שהמלכות צריכה לחכמה, כי ע"כ הראש זקוף, ויורה שהיא חסרה מחכמה, וע"כ הברכים כפופות, שיורה, שאין שם ג"ר. (ב) הוא השתחויה, שהיא כפיפת הראש בלבד. שזה יורה שאין צריך לחכמה אלא לחסד, בסוד כי חפץ חסד הוא, וע"כ כופף ראשו, שהם הכלים דג"ר. וז"ס קו ימין דז"א המקבל מאר"א שאינו חפץ בחכמה אלא בחסדים, וע"כ משתחוים בהמלה אתה, שהוא סוד קו ימין. (ג) היא זקיפה, שכל ג' חלקי הגוף חב"ד חג"ת נה"י הם זקופים, שזה יורה שיש לו חכמה וחסדים ביחד, וע"כ ראשו זקוף וגם הברכים זקופות. וזהו בחינת קו האמצעי, שהוא ת"ת. וע"כ זוקפים בהמלה חויה, שהוא קו האמצעי הכולל הכל.

(כג) וז"ש (באות ט"ו) וע"ד בצלותא, בר

נש כורע בברוך, דאיהו עלמא כפוף לגבי עילא, כי המלכות היא כפופה. דהיינו שחסרה ג"ר וראש, והיא כפופה למעלה לז"א, כלומר, שאינה יכולה לזקוף את עצמה מעצמה, אלא ז"א צריך לזקוף אותה, בסו"ה נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל, שפירושו, שהמלכות לא תזקוף מעצמה, אלא בעלה הוא דיוקים לה (כנ"ל פנחס תתנ"ו) וז"ש כאן, דאיהו עלמא כפוף לגבי עילא וע"כ צריכים לכרוע בברוך, שיורה על המלכות הכפופה. ודא איהו שנוי, בין ברוך דצלותא ובין ברוך דשאר ברכאן, כי בברוך של ברכות המצות וברכות הנהנין, אנו מכוונים בברוך להמשיך שפע ממעלה למטה, כי ברוך דברכות המצות והנהנין יורה על אר"א עלאין שממשיכים משם המוחין לישסו"ת, ומישסו"ת לז"א בהמלים אתה ה' אלקינו מלך העולם, כנ"ל. ומז"א למלכות ולתחתונים בשאר מלות הברכה. אבל כאן במצות ממשיכים ממטה למעלה, שמעלים הברכה עד למלכות, ובברוך מעוררים את המלכות בסוד הכריעה לקבל חסדים מן אתה, ואח"כ לקבל זקיפה מן חויה. ואחר כך מעלים אותה לקבל מן אלקינו שהוא בינה, ואח"כ מן אלקי אבותינו שהוא חכמה ובשאר המלות ממשיכים השפע ממעלה למטה. הרי שבברכות התפלה מכוונים ממטה למעלה וממעלה למטה, שלא כבברכות המצות והנהנין, שמכוונים ממעלה למטה, כנ"ל. וז"ש (באות ח') רזא דברכאן בפקודי אורייתא ובכל הנאין ובסופין דהאי עלמא לארקא ברכאן מעילא לתתא, דהיינו מאר"א לישסו"ת ומישסו"ת לז"א ולמלכות ולתחתונים. כנ"ל.

בר

(דפו"י דף רע"א ע"ב)

הסולם

(יד) וכד תבין לגבי וכו' : וכשחוזרים לאותו מקום, לביתה, ונכנסים שם, אז נקרא אותו מקום מלך, שה"ס המלה, מלך שבברכה, כי הבינה לא נקראת מלך, זולת כשאלו חג"ת דז"א, מתקרבים אליו ומתברכים. והמלך מתי נקרא מלך, הוא כשהשרים שלו באים אליו כשהם עשירים, ויש להם כל מה שצריכים בלי חסרון, אז הוא מלך. מלך למטה שהוא המלכות, היינו בעת כשאלו, הספירות דז"א מעטרים אותה די ספוקה בעטרות קדושות. וכאן, בברכה שנקראת מלך, מי הוא המלך. הוא העולם אשר קדשנו וצונו, שהוא הבינה. ומשום שהוא עולם שאינו מגולה לחוץ, והוא סתום, קורא לו כך בדרך סתום, דהיינו לשון נסתר, קדשנו, וצונו, ולא בלשון נוכח, דהיינו קדשתנו וצויתנו. (וע"י במה"ס אות י"ט) וע"כ לא נקרא אלא בדרך סתום.

ולעולם

טו) ולעולם ימינא אתה, כמה דאתמר. ועל דא כהן, כפיף לגבי ההוא אתר, ברישא ובסופא. ועלמא תתאה, כד אתקשר לימינא, ואתדבק ביה, קרי מתתא לעילא ברוך, ולא אקרי ברוך, בר ברזא דמקורא דאתדבק ביה, ועייל ביה, ואמלי ליה. אתה, רזא דההוא כהן, לאתדבקא בהדיה, וע"ד, בצלותא ביג כורע בברוך, דאיהו עלמא כפוף לגבי עילא, ודא איהו שנוי בין ברוך דצלותא, ובין ברוך דשאר ברכאן. וכלא ברזא עלאה איהו, לארקא ברכאן לכל עלמין.

חלופי גרסאות

ב בהדיה.

מראות הסולם

הסולם

טו) ולעולם ימינא אתה וכו': ולעולם, הימין שהוא חסד גקרא אתה. כמו שלמדנו. וע"כ כהן כפוף ראשו למקום ההוא, אתה, בכל ברכה וברכה של תפלת שמונה עשרה, שמשותחה בתחילת הברכה ובסוף הברכה. (ברכות ל"ד:) ועולם התחתון, שהוא מלכות, כשנקשר לימין, שהוא חסד, ומתדבק בו, הוא נקרא ממטה למעלה ברוך (כנ"ל אות י') ואינו נקרא ברוך זולת בסוד המקור שנתדבק בו, שנכנס בתוכו, ומילא אותו. דהיינו החסד, שאז נקראת המלכות ברוך. אתה, שבברכה, הוא סוד של כהן הזה, דהיינו חסד, להדבק בו. וע"כ בתפלה אדם כורע בברוך, שהוא מלכות, משום שהוא עולם כפוף למעלה, וזה הוא השינוי בין ברוך שבתפלה בין ברוך שבשאר ברכות, שברוך שבשאר ברכות הוא בחכמה ובין, וברוך שבתפלה הוא במלכות (וני" במה"ס אות כ"א ובאות כ"ג) והכל הוא בסוד עליון להריק ברכות לכל העולמות.

ברוך

בר ברכאן דצלותא, דאינון תקונא דמאריהון מתתא לעילא ומעילא לתתא, כי מתחילים במלכות בסוד הכריעה ולחסד שהוא אתה, ולו"א, שהוא הויה, ואלקינא, שהוא בינה, ואלקי אבותינו חכמה, ומשם ממשיכים ממעלה למטה עד לעולם הזה. כנ"ל. כד) וז"ש (באות ט"ז) ברוך דצלותא בר נש כורע ביה בברכו, שיורה, על המלכות שהיא כפופה, דהיינו חסרת ראש וג"ר, כי כפיפת הברכים יורה על חסרון גה"י דכלים וג"ר דאורות הנקראות ראש כנ"ל, וגחין רישא באתה, ולכפיפת הראש מכוונים באתה, שיורה על הכהן, שהוא חסד דו"א המקבל חסדים מאו"א עלאין, וע"כ אינו חסר ג"ר, אלא שכופף הראש, שהוא הג"ר, שזה יורה שאינו רוצה בחכמה אלא בחסדים, אבל החסדים האלו הם בחינת ג"ר משום שחכמה אינו חסרה לו. שזה יורה כפיפת ראשו, ונמצא שכפיפת הראש הוא הראש שלו דהיינו ממש כאו"א עלאין, כי אחר שיש לו"א התכללות מחכמה, נבחן החסד שלו כמו אורא דכיא דאו"א, שאינם מקבלים חכמה לעולם. וז"ש, בגין דאתה אקרי ראש, שהחסד המרומז באתה הוא בחינת ראש, אע"פ שהוא חסדים בלי חכמה. וע"ד כהן נטיל בראש, ואיהו ראש תדיר, שזה הרמז שכהן נוטל בראש, לרמז אע"פ שהוא חסד לבד נחשב לו לבחינת ראש, והוא תמיד ראש משום שמקבל מאו"א דזווגם לא פסיק. ובג"כ כריעה בברוך, שיורה על המלכות שהיא צריכה חכמה, כי ראשה זקוף, ואין לה חכמה, שזה יורה הכריעה. וע"כ היא חסרת ראש. וגחין דרישא באתה, שזה יורה שהוא דוחה חכמה שבראש, והוא בוחר בחסדים בלי חכמה, שמקבל מאו"א שהם בחינת ראש וג"ר כמו חכמה. ולולא כפיפת ראש של הכהן, שהוא חסד לא היה לו ג"ר, כי זקיפת הראש יורה שצריך חכמה, ואם הוא צריך, הרי הוא בחסרון כמו המלכות, אלא, כפיפת הראש יורה על ג"ר של חסדים מחמת דחיית ג"ר דחכמה. שזה תלוי בזה.

וז"ש עוד (באות ט"ז) וכהן בכל אתר דאקרי אתה, גחין בצלותא, דהיינו בכל ברכה וברכה מברכות התפלה, כשהכהן מגיע להמלה אתה, שיורה על מדת החסד דו"א, הוא כופף ראשו, כדי להמשיך הג"ר דבחינת החסדים מאו"א, שאי אפשר להמשיכם אלא ע"י כפיפת הראש כנ"ל. מלך בתר דגחין, תו לא זקיף דהיינו כשכורע בתחילת שמונה עשרה, אינו זוקף עד שמסיים תפלתו. מאי טעמא. קב"ה אמר לה לפיהרא זילי אזעירי גרמיך ותו לא זקפא. פירושו, כי ענין זקיפת המלכות אינה מעצמה, אלא ע"י ז"א בעלה.

טז) ברוך דצלותא, ב"נ כורע ביה בברכוי, וגחין רישא באתה, בגין דאתה אקרי ראש. וע"ד כהן נטיל בראש, ואיהו ראש תדיר. ובג"כ כריעה בברוך. וגחין דרישא באתה. וכהן בכל אתר דאקרי אתה, גחין בצלותא. מלך בתר דגחין, תו לא זקיף, מ"ט. קב"ה אמר לה לסיהרא, זילי אזעירי גרמיק, ותו לא זקפא. ובג"ד, ברכתא דב"נ בריך לקב"ה, אתער לארקא ברכאן מלעילא לעלמין כלהו, כמה דאתמר. זכאין אינון ישראל בעלמא דין, ובעלמא דאתי.

יז) כתיב, ^(ח) כי אתה אבינו כי אברהם וגו'. תנינן, לזמנא דאתי אמרין ליה ליצחק וכו', בגין דשמאלא אתכליל בימינא, אבל ימינא מגלן דאקרי אב. דכתיב וישמהו לו לאב ולכהן, ואע"ג דלעילא אקרי ג אב, ואפילו לנהורא דלא נהיר בשעתא דאתדבק בימינא אקרי אתה, כד"א ^(ט) אתה יי אבינו גואלנו וגו'. יח) אדהכי, סבא אזדמן לגביה, ואמר, רעיא מהימנא, תקין פתורא

חלוסי גרסאות

מסורת הוהר

ג רב.

(ח) (ישעיה סג) ויגש א צ"א. ט) (שם) שם.

מראות הסולם

הסולם

כי אחר מיעוט הירח, שירדה המלכות מחזה ולמטה, אין לה מעצמה כלום והן חכמה והן חסדים הכל צריכה לקבל מז"א. וז"ש, על זמן שיתא אלפי שני, נפלה ולא תוסיף קום בתולת ישראל, כי לא תוסיף קום מעצמה אלא בעלה יוקים לה. ולפיכך אין זקיפה זו, שאנו זוקפים הראש בהמלה הויה שבברכות התפלה, נחשבת אל המלכות עצמה לזקיפה. אלא לעתיד לבא בגמר התקון שיתקון מיעוט הירח, אז יקום המלכות מעצמה. כי הנביאים לא נבאו אלא עד ימות המשיח, ולא בגמר התקון. ולפיכך חמולך, שהוא מרכבה לעצם מדת המלכות, בתר דגחין תו לא זקיף, כי אין לו זקיפה מטרם גמר התקון. וז"ש, מ"ט קב"ה אמר לה למיהרא זילי אזעירי גרמיק ותו לא זקפא כי מזמן שנאמר לה ללבנה שתמעט את עצמה לא זקפה את עצמה עוד, אלא נפלה ולא תוסיף קום, ולפיכך גם המלך שהוא מרכבה אליה, אין לו זקיפה עוד אחר הכריעה. עד גמר התקון שיתקון מיעוט הירח.

סליק מראות הסולם

טז) ברוך דצלותא ב"נ וכו': במלה ברוך שבברכת התפלה, דשמונה עשרה, אדם כורע בו בברכוי, וכופף ראשו באתה, משום שאתה נקרא ראש. וע"כ כהן נוטל חלק בראש (יומא י"ד). והוא ראש תמיד, ומשום זה הכריעה היא בברוך, וכפיפת הראש היא באתה. והכהן, בכל מקום שקורא אתה, הוא משתחוה בתפלה. והמלך אחר שכופף ראשו בתחילת תפלת שמונה עשרה, אינו זוקף עוד עד שמסיים התפלה. (ברכות ל"ד:) מהו הטעם. הוא משום שהקב"ה אמר אל הלבנה, לכי ומעטי את עצמי, ועוד לא נודקפה הלבנה, שהיא המלכות, ממיעוט הזה. והמלך הוא בבחינת מלכות, ע"כ כופף ראשו ואינו מזדקף. ומשום זה, הברכה שאדם מברך להקב"ה מתעורר להריק ברכות מלמעלה לכל העולמות, כמו שלמדנו. אשרי הם ישראל בעולם הזה ובעולם הבא. (ועי' במה"ס אות כ"ד).

יז) כתיב כי אתה וגו': כתוב, כי אתה אבינו כי אברהם וגו'. למדנו לעתיד לבא אומרים לו ליצחק, וכו' כי אתה אבינו (שבת פ"ט:) הרי שיצחק, שהוא קו שמאל, נקרא אב, והוא משום שהשמאל נכלל בימין, אבל מטרם שנכלל בימין לא נקרא אב, משום שאז נמשכים ממנו דינים קשים. אבל ימין מאין לנו שגם הוא נקרא אב. ומשיב, שכתוב, וישמהו לו לאב ולכהן, משמע שהכהן, שהוא ימין וחסד, נקרא אב, ואע"פ שלמעלה נקרא אב, אפילו האור שאינו מאיר, שהוא מלכות, הנה בשעה שמתדבק בימין נקרא אתה, כש"א, אתה ה' אבינו גואלנו וגו'.

יח) אדחכי סבא אזדמן וכו': בתוך כך נזדמן זקן אליו ואמר, רועה הנאמן, התקן שלחן לאדונך, לו ולהמלכה, מכל מיני מעדנים, לקיים בו, זה השלחן אשר לפני ה'. והרי עד עתה

(דפו"י דף רע"א ע"ב)

למארך, ליה ולמטרוניתא, מכל מיני עדונין, לקיימא ביה ^א זה השלחן אשר לפני יי, והא עד ^ב כען כלהו מתענגי מפתורא דמלכא, הה"ד, ^ג לכו לחמו בלחמי. ודא נהמא דאורייתא דבכתב, ויינא דאורייתא דבעל פה. ותמן כמה ^ה מטעמים מיני טעמי תורה, דמתיקין, מכל מאכלין ^ו ועדונין דעלמא, ודמלכא. ^ז קם רעיא מהימנא, פתח ואמר, אהרן כהנא קום משינתך, למדבח תורין ועאנין ואמרין ועופין, וכל מינין דצריכין לסעודתא דמלכא. ולחם הפנים, דאינון לקבל תרין לוחי דאורייתא, ^ח דמזה ומזה הם כתובים. זה: תריסר אנפין. דאינון: ^ט יברכך יי, יאר יי, ישא יי. זה תניינא, אדניי אדניי. דאינון תריסר חיון, דאתמר בהון, ^י ופני אריה אל הימין לארבעתן, ופני שור מהשמאל לארבעתן, ופני נשר לארבעתן. ואתמר עלייהו, ^{יא} ארבעה פנים לאחת. והאי איהו, ^{יב} וקרא זה אל זה ואמר, לקבל עשרים וארבע ספרי תורה. והאי איהו זה השלחן אשר לפני יי. מאנין דפתורא דמלכא, אינון מארי מתניתין, מארי צלותין, דתקינן לון לקבל קרבנין.

^כ פתח ואמר, ^ג ועשית שלחן עצי שטים וגו'. תא חזי, מנהגין טבין ושפירן הוו נהגי מארי דסעודתא דמלכא, לאחזאה דאינון מבני פתורה דמלכא. חד רברבא מבני סעודתא, נטיל ^ז ידוי בזמנא דייעלון לסעודתא להסב, גדול מסב בראש, תניינא תחותיה, ותליתאה תחות תניינא. ואלין אתקריאו ג' מטות,

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(י) (יחזקאל מא) תרומה קסב צ"צ. (כ) (משלי ט) ד כאן. ה ל"ג מטעמים; כל ול"ג כמה מטעמים. ויצא קמח צ"ד. (ז) (שמות לב) בלק אות תמג צ"ע. ו דמלכא ול"ג ועדונין דעלמא ודמלכא. ז ל"ג דיו. ת"ז ת"ו בהשמטות קמח. ז"ח פג ט"ב שני"ז ט"ג שט"ו. (ח) (במדבר ו) ויחי רגו צ"ב. (ט) (יחזקאל א) ב"א פה צ"א. (ס) (שם) ת"ז ת"ו כא: ת"ל עה. תמו פד; ת"ע קלא. (ע) (ישעיה ו) בא סא צ"ת. (פ) (שמות כה) תרומה קנח צ"כ.

מאמר

הסולם

בעל הבית בוצע וארח מברך

אריה שור נשר, ונאמר עליהם, ארבעה פנים לאחת, שבכל חיה מן הג' יש ד' פנים אריה שור נשר אדם. וג' פעמים ד' הם י"ב חיות. וזהו וקרא זה אל זה ואמר, שהם י"ב פנים של הויה, ליי"ב חיות של אדני. וכנגד עשרים וארבעה ספרי תורה, כלומר כנגד כ"ד ספרים שבתנ"ך. וזהו זה השלחן אשר לפני הויה, כי שלחן הוא מלכות. זה הוא י"ב חיות אשר באדני, שהוא מלכות. אשר לפני הויה היינו כנגד י"ב פנים שבהויה. הכלים של שלחן המלך, הם בעלי המשנה, בעלי התפלה, שהתקינו אותם חכמים כנגד הקרבנות.

(כ) פתח ואמר ועשית וגו': פריא. ועשית שלחן עצי שטים. בוא וראה, מנהגים טובים ויפים היו נוהגים בעלי סעודת המלך, להראות שהם מבני שלחן המלך. אחד הגדול מבני הסעודה, נוטל ידיו תחילה. בזמן שנכנסים לסעודה להסב, גדול מסב בראש, השני

עתה, כולם מתענגים משלחן המלך, ז"ש לכו לחמו בלחמי. ולחם זהו תורה שבכתב, דהיינו ז"א. ויין של תורה זהו תורה שבעל פה, שהיא המלכות. ושם, בהמלכות, כמה מטעמים ממיני טעמי תורה המתוקים, ומכל המאכלים ומעדני עולם, ושל המלך.

(ט) קם רעיא מהימנא וכו': קם רעיא מהימנא, פתח ואמר, אהרן הכהן קום משנתך, לשחוט פרים וצאן וטלאים ועופות וכל המינים הצריכים לסעודת המלך. ולחם הפנים, שהם י"ב כנגד ב' לוחות התורה שמזה ומזה הם כתובים, זה בגימטריא י"ב פנים, שהם י"ב אותיות שבג' הויות של הכתובים, יברכך הויה, יאר הויה, ישא הויה. זה השני, הוא כנגד ג"פ, אדני אדני אדני, שיש בהן י"ב אותיות, שהן י"ב חיות שנאמר בהם, ופני אריה אל הימין לארבעתן ופני שור מהשמאל לארבעתן ופני נשר לארבעתן שהם ג' חיות (דפויי דף רע"א ע"ב)

לקבל תלת אבהן, ולקבל * כהנים לויים וישראלים. מכאן ואילך, לית לון סדר, אלא כל הקודם זכה.

(כא) תניינא, בעל הבית בוצע, כדי שיבצע בעין יפה. ומשלים ברכתא, ולבתר בוצע. ואוקמוה רבנן דמתניתין, דאין המסובין רשאים לטעום, עד שיטעום המברך. ולית הבוצע ^π רשאי לטעום, עד שיכלה אמן מפי המסובין. ואם רעותיה * לחלק כבוד, הרשות בידיה. ועוד אוקמוה, דאורח מברך, בגין דיברך לבעל הבית.

(כב) וארח רזא, בעל הבית בוצע, דא עמודא דאמצעיתא, דאיהו קו האמצעי. ובשבת צריך לבצוע משני ככרות, דאינון ה' ה'. בעל הבית, דא * ר' דאמצעיתא. * ובגין דלא * לאתחזאה כרעבתנותא, יכיל למבצע בה לכל חד וחד * כביצה. מאי כביצה. * וי'. אינון נקודין דשמא קדישא, אתקרי פרורי בכזית. ואלין לקבל טפין דזרע, ומאן דמזולז בהון, וזריק לון באתר דלא אצטריך, עניותא קא רדיף אבתריה, ואזיל נע ונד. הה"ד, * נודד הוא ללחם איה. ולית לחם אלא תורה, והוא צווח איה מאן * דמרחם עליה ולא ישכח. (ג) ופרורים בכזית, אינון בצדיק, דאיהו כתיש כתישו מאינון זיתים. ואורח מברך, * וארח צדיקים כאור נגה. * ברכות לראש צדיק חי עלמין, ובג"ד אורח מברך.

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

(ז) (איוב טו) פנחס אות תקצט צ"י. * (משלי ד) * ב"א רנב צ"א. * (שם י) לעיל אות ד צ"ד. * ח כדי. ט נקרי ולא גרסינן לחלק כבוד ; לחלק ול"ג כבוד. י מוסיף ו' ר'. כ מוסיף וכגוונא דא ובג"ד דלא. * לאתחזאה. * מ ל"ג כביצה. * נ דרחים.

בעל הבית בוצע וארח מברך

הסולם

מאמר

יהיה נראה כמו זוללות, יכול לבצוע בה לכל אחד ואחד כביצה. מהו כביצה. הוא * דחויא וי' דאדני, שהן נקודות של שם הקדוש, ונקראים פרורים בכזית. כלומר ש' דחויא היא כביצה. וי' דאדני הוא כזית (כמ"ש לעיל פנחס אות תר"ח תר"ט ע"ש) והם הפירורים, כנגד טפות זרע. לפיכך מי שמזולז בפרורים וזורק אותם במקום שלא צריך, עניות רודפת אחריו, והולך נע ונד. ז"ש, נודד הוא ללחם איה. ואין לחם אלא תורה. והוא צועק, איה מי שירחם עליו, ולא ימצא מי שירחם עליו. (ג) ופרורים בכזית אינון וכו' : ופרורים שהם כזית. הם בצדיק, שהוא יסוד, שהוא כותש כתישות מאלו הזיתים, שהם הספירות, שמוציא מהן השמן, שהם השפע. וארח מברך, היינו צדיק, כמ"ש וארח צדיקים כאור נגה. וכן ברכות לראש צדיק חי עולמים, ומשום זה אורת, שהוא צדיק דהיינו יסוד, מברך. (כמ"ש לעיל פנחס אות תר"י).

אדהכי

השני תחתיו, השלישי תחת השני. ואלו נקראים ג' מטות, כי היה דרכם, להטב כל אחד על מטה, שהם כנגד ג' אבות, וכנגד כהנים לויים וישראלים, שהם חג"ת. מכאן ולהלאה אין להם סדר, אלא כל הקודם זכה. (כא) תניינא, בעל הבית וכו' : מנהג שני. בעל הבית בוצע, כדי שיבצע בעין יפה, ומשלים ברכת המוציא, ואח"כ בוצע. והעמידו חכמי המשנה, שאין המסובים מותרים לטעום עד שיטעום המברך. ואין הבוצע מותר לטעום עד שיכלה אמן מפי המסובים. ואם רצונו לחלק כבוד, לכבד אחר בבציעה, הרשות בידו. ועוד העמידו, שהארח מברך ברכת המזון, כדי שיברך את בעל הבית.

(כב) וארח רזא בעל וכו' : ובדרך סוד. בעל הבית בוצע, זהו עמוד האמצעי, שהוא קו האמצעי. שהוא ד"א. ובשבת צריך לבצוע מבי' חלות, שהן ח' ה' דחויא, ובעל הבית זהו ו' דחויא שבאמצע ב' החין, ובכדי שלא (דפריי דף רע"א ע"ב * דף רע"ב ע"א)

כד) אדהכי, הא בוצינא קדישא אתא לגביה, ואמר, רעיא מהימנא, יומא חד אזילנא אנא וחברייא, לאכסניא חדא, והוה תמן ינוקא חדא, קם ותקין לן מנרתא ופתורא, איהו מגרמיה, כאלו הוה מעשרין שנין, ולא הוה אלא מבן חמש שנין, ותקין פתורא מכל מיני מאכל ומשתה. אמר, הא אוקמוה רבנן דבעל הבית בוצע ואורח מברך, אבל ^(ט) צעיר אני לימים ואתם ישישים על כן זחלתי ואירא מחוות דעי אתכם. עד דאטול רשות מכם. א"ל, אימא ברי מלאכא דיי'.

כה) אמר לן, אתון בעיתון לחם תפנוקי בלא קרבא, או לחם בקרבא. דהכי אוקמוה רבנן דמתניתין, שעת אכילה שעת מלחמה. ואי בעיתו למהוי קרבא עליה, לית חד אכיל, אלא מאן דנצח קרבא, איהו אכיל ובוצע לכלהו. א"ל חברייא, ברי אנת זעיר, ועדיין לא ידעת, איך מגיחי גברין רברבין, בחרבא, בנענוע דחרבא. ברומחא, בקשתא, בגירין דקשתא, בקירטא, באבנין דקירטא. כו) א"ל, ^(ח) אל יתהלל חוגר כמפתח. דהא ודאי בק"ש אוקמוה, כל הקורא ק"ש על מטתו, כאילו אוחו חרב פיפיות, דכתיב, ^(א) רוממות אל בגרונם וחרב פיפיות בידם. ונענועא דחרבא, צריך לנענע ליה לשית סטרין, כמה דאוקמוה, כדי שתמליכוהו על השמים ועל הארץ, ועל ד' רוחות העולם. ודא ו', גוף החרב. י' ראש החרב. ה"ה, תרי פיות. גרתקא דחרבא, אדני. כז) רומחא רמ"ח בק"ש, עם שית תיבין דיחודא, הא רומ"ח. מגין עם

מסורת הוהר

(ט) (איוב לב) תרומה רלט צ"ק. (ח) (מ"א כ) בלק אות סט צ"פ. (א) (תהלים קמט) ב"א רלט צ"ו.

הסולם

מאמר

הינוקא

בחרב, ובנענוע החרב, ברומח, בקשת, בחצי הקשת, בקלע, באבני הקלע.

כו) א"ל אל יתהלל חוגר: אמר לנו, אל יתהלל חוגר כמפתח. כי ודאי בקריאת שמע העמידו, כל הקורא קריאת שמע על מטתו כאלו אוחו חרב פיפיות. שכתוב, רוממות אל בגרונם וחרב פיפיות בידם. ונענוע החרב, צריך לנענע אותה לששה קצוות, שהם חג"ת נה"י, כמו שהעמידו כדי שתמליכוהו על השמים ועל הארץ ועל ד' רוחות העולם, שהם ששה קצוות. וז' זו דהויה שהוא ד"א, הוא גוף החרב. י' דהויה היא ראש החרב. ח' ה' שבהויה, הן שני פיות של החרב. גרתק של החרב, הוא השם אדני, דהיינו המלכות.

כז) רומחא רמ"ח בק"ש וכו': ר.מח. היינו רמ"ח מלות שבקריאת שמע, ועם ששה מלות שביחוד שמע ישראל, הרי הם רומחא. דהיינו רמ"ח עם ו'. מוגן, עם החרב, היינו ג' מלאכים

כד) אדהכי הא בוצינא וכו': בתוך כך, הנה המאור הקדוש, בא אליו, לרעיא מהימנא, ואמר: רעיא מהימנא, יום אחד הלכתי אני והחברים למלון אחד, והיה שם ילד אחד, קם וערך לנו, הוא מעצמו, מנורה ושלחן, כאלו היה בן עשרים שנה, ולא היה אלא כבן חמש שנה. וערך השלחן מכל מיני מאכל ומשתה. ואמר, הרי העמידו חכמים, שבעל הבית בוצע, וארח מברך. אבל, צעיר אני לימים ואתם ישישים על כן זחלתי ואירא מחוות דעי אתכם, עד שאקח מכם רשות. אמרו לו, אמור בני, מלאך ה'.

כה) אמר לן אתון וכו': אמר לנו, אתם רוצים לחם מעדנים בלי מלחמה, או לחם במלחמה. כי כך העמידו חכמי המשנה, שעת אכילה הוא שעת מלחמה. ואם רצונכם שתהיה מלחמה עליה, לא יאכל אף אחד, אלא מי שינצח המלחמה, הוא יאכל ויבצע לכולם. אמרו לו החברים, אתה קטן, בני, ועוד לא תדע, איך שרים גבורים עורכים מלחמה, (דפו"י דף רע"ב ע"א)

חרבא, מיכאל גבראל נוראל שמשין דג' אבהן. קשת דזריק חצים, וכל זרע דאינו יורה כחץ אינו מוליד. קירטא, דא ק"ש. ה' אבנין דקירטא, ^a שמע ישראל יי' אלהינו יי'. לקבליהו, ^a ויקח דוד חמשה חלוקי אבנים מן הנחל. וכד שוי להון בקירטא, דאיהי שפה, ואיהי שכינתא, אתעבידו חד כלהו ה', וקטיל לפלשתאה.

כח) ועד כען זריקנא האי אבנא לסמאל, דאיהו אבן מצור, והרסנא מצור דיליה, ואשפלנא ליה לתתא. ובג"ד אמינא לכוון, אל יתהלל חוגר כמפתח. כען יתברר לכוון, דאנא ידענא איך מגיחין גברין רברבין בסייפין, ברומחא, בקשתא, בקירטא. תוהנא ולא יכילנא למללא קמיה, ^s א"ל רבנן, כען נחוץ, מאן יהא מרווח נהמא, דאיהו לחם המוציא.

כט) פתח ואמר, ^t והיה באכלכם מלחם הארץ תרימו תרומה ליי'. במאי אתרימת שכינתא, דאיהי ה' דהמוציא, דאוקימו עליה מארי מתניתין, כל הבוצע, צריך לדקדק בה'. אלא ודאי הא אוקמוה רבנן דמתניתין, מוץ ותבן פטורין מן המעשר. וכד היא ^s במוץ ותבן, איהי בבית אסורין, ולית לה רשו לארמא לגבי מ', למעבד עמה מ"ה. והאי איהו תרומה, תור"ה דאיהי ה' חומשי תורה, דבה ⁿ ויהי משה בהר ארבעים יום וגו'.

ל) ובמוץ ותבן דחטה, עליה אוקמוה רבנן, אילן שאכל אדם הראשון חטה הוה. קריב ^z ח"ט, דאיהו מוץ ותבן, לאת ה'. ואסתליק מניה יי', דאיהו עשור

חלופי גרסאות

^s ורבנן ול"ג א"ל. ע בהאי (של"ה). פ ל"ג במוץ ותבן איהי. צ חד.

מסורת הזהר

ב) (דברים ו) בא סו צ"ס. ג) (ש"א יז) פנחס אות תרג צ"י. ד) (במדבר טו) קרח אות מט צ"ל, בלק אות עא צ"צ. ה) (שמות כד) נח נג צ"א.

הינוקא

בקשת, בקלע. היינו תמהים ולא יכולנו לדבר לפניו. אמר לנו חכמים, עתה נראה, מי ירויח לחם, שהוא לחם המוציא.

כט) פתח ואמר, והיה וגו': פו"א, והיה באכלכם מלחם הארץ תרימו תרומה לה'. שואל, במה מתרוממת השכינה, שהיא ה' של המוציא, שהעמידו עליה בעלי המשנה, כל הבוצע צריך לדייק בה'. ומשיב, אלא ודאי הרי העמידו חכמי המשנה, מוץ ותבן פטורין מן המעשר. כי כשהמלכות היא במוץ ותבן, דהיינו שהקליפות יונקות ממנה, היא בבית האסורים, ואין רשות אל ה', שהיא השכינה, להתרומם אל ה' שהיא ז"א, להעשות עמה מ"ה, דהיינו הויה דאלפין שהיא בגי' מ"ה. וזה הוא תרומה, שהוא אותיות תורה מ', שהיא ה', דה' חומשי תורה, שבה מ', שכתוב, ויהי משה בהר מ' יום וגו'.

ל) ובמוץ ותבן דחטה וכו': ובמוץ ותבן

הסולם

מאמר

מלאכים מיכאל גבראל נוראל, שהם ראשי תיבות, מגן. שהם משמשים של ג' אבות, שהם חג"ת, כי מיכאל הוא חסד, גבראל גבורה, נוראל ת"ת. קשת, הוא הזורק חצים, וכל זרע שאינו יורה כחץ אינו מוליד. שרומות על יסוד. קלע, זה קריאת שמע. ה' אבני הקלע, הן ה' מלים, שמע ישראל ה' אלקינו ה'. שה"ס חג"ת נ"ה. כנגדן, ויקח דוד חמשה חלוקי אבנים מן הנחל, וכששם אותן בכלי הקלע, שהיא השפה, שקורא קריאת שמע, והיא השכינה, נעשו כל החמש אבן אחת, והרג את הפלשתי.

כח) ועד כען זריקנא וכו': ועד עתה, זרקתי אבן הזו לסמאל, שהוא אבן מצור, והרסתי המצור שלו והשפילתי אותו למטה. ומשום זה אמרתי לכם, אל יתהלל חוגר כמפתח. עתה יתברר לכם שאני יודע, איך שרים גבורים עורכים מלחמה בחרבות, ברומח, (דפו"י דף רע"ב ע"א)

דילה. ובגיד כד איהו במוץ * ותבן, דאינון לקבל ערלה ופריעה, פטור מן המעשר. ולית רשו לאת י', לחברא באת ה', דאינון ר' איש ואשה. ובגין דא, כל הבוצע צריך * לדקדק בה. וצריך למבצע מאתר דבשולו יפה, בגין דבשול איהו גמר פרי, ודא ר'.

לא) ועשרה דברים צריך אדם למעבד בסעודתא. חד, נטילת ידיים. תניינא לתקנא שתי ככרות לשבת. תליתאה, למיכל תלת סעודתין, ולאוספא מחול על הקדש. רביעאה, לאנהרא פתורא בשרגא, כמה * דאוקמוה, שלחן בצפון, ומנורה בדרום. וצריך הסבה, כמה דאוקמוה הסבו אחד מברך לכלם.

לב) ובשבת, בכל מלוי, צריך לאתוספא מחול על הקדש, בין במאכליו, ומשתיו, בין בלבושיו, בין בהסבתיה, דצריך לתקנא ליה מסבה שפירא, בכמה כרים וכסתות מרקמן, מכל דאית בביתיה, כמאן דתקין חופה לכלה. דשבתא איהי מלכתא, ואיהי כלה. ובגין דא הוו נפקי מארי מתניתין ע"ש, לאקדמותי לארחא, והוו אמרי באי כלה באי כלה. וצריכין לאתערא שירה וחדוה לפתורה לגבה.

לג) ולא עוד, אלא דאית רזא אחרא. כגוונא דצריך לקבלא גבירתה, בכמה נהורין דשרגין בשבת, ובכמה ענוגין, ולבושין שפירין, וביתא מתקנא, בכמה מאני דתקונא, בהסבה יפה לכל חד וחד. ובהאי חדוה ותקונא, גרמין

חלופי גרסאות

ק מוסיף ותבן שלה. ר מוסיף מין איש. ש מוסיף דאוקמוה מנורה.

עשרה דברים למעבד בסעודתא

הסולם

מאמר

שלש סעודות. ולהוסיף מחול על הקודש. ד) להאיר נר על השלחן. כמו שהעמידוהו. שלחן בצפון ומנורה בדרום. וצריך הסבה, כמו שהעמידו, הסבו אחד מברך לכלם.

לב) ובשבת בכל מלוי וכו': ובשבת בכל דבריו צריך להוסיף מחול על הקודש בין במאכליו ומשתיו, בין בלבושיו, בין בהסבותיו, שצריך לתקן לו מסבה יפה, בכמה כרים וכסתות מרוקמים, מכל מה שיש בביתו, כמו שמתקנים חופה לכלה. כי שבת, היא מלכה והיא כלה. ומשום זה היו יוצאים בעלי המשנה בערב שבת, ומקדימים לקראתה בדרך. והיו אומרים, באי כלה, באי כלה. וצריכים לעורר על השלחן שירה ושמחה אליה.

לג) ולא עוד אלא וכו': ולא עוד, אלא שיש סוד אחר. שצריכים לקבל השבת, כמו שצריכים לקבל גבירה, שידליק כמה זיורות נרות בשבת, ובהרבה תענוגים, ולבושים יפים, ובית ערוך בכמה כלי תקון, בהסבה יפה לכל אחד ואחד. כי בשמחה ותקון הזה, גורמים לשפחה

ותבן של חטה, העמידו חכמים עליה, אילן שאכל אדם הראשון. חטה היתה. כי ע"י אכילת עצה"ד הקריב ח' פ' שהן הקליפות מוץ ותבן, לאות ח' שהיא המלכות. ונסתלק ממנה ה', שהוא יסוד, שהוא עשור שלה, ומשום זה, כשהיא במוץ ותבן, שהם כנגד ערלה ופריעה, כלומר שהם כנגד ב' עורות המילה, שהאחד חותכים והשני פורעים. פטור מן המעשר. דהיינו ה', שאין רשות לאות י' להתחבר עם אות ח', שהם איש ואשה, כלומר שהם סוד ה' שבאיש, והח' שבאשה. ומשום זה, כל הבוצע צריך לדייק בה בח', וצריך למבצע ממקום שבשולו יפה. כי בישול הוא גמר פרי. וזהו ה' דהיינו ז"א, שהוא גומר את הח'. שהיא המלכות.

מאמר עשרה דברים למעבד בסעודתא

לא) ועשרה דברים צריך וכו': ועשרה דברים צריך אדם לעשות בסעודה. א) נטילת ידיים. ב) לערוך ב' חלות לשבת. ג) לאכול (דפו"י דף רע"ב ע"א *) דף רע"ב ע"ב)

דאשתארת שפחה בישא בחשוכא, ברעבון, בבכיה, בהספד. בלבושין אוכמין כארמלתא. דאי מלאה זו, חרבה זו.

לד) יצר טוב, מטרוניתא קדישא. מלכות הקדש דנחתא בשבת. כלילא מעשר ספירן. מעטרא בשבע שמהן, שאינן נמחקין. בכמה מרכבות דחיוון. ובכמה חיילין ומשריין. ומלכא נפיק לקבלא בכמה משריין. ואשתארת יצר הרע שפחה בישא בחשוכא, כארמלתא בלא בעלה. בלא מרכבות.

לה) ואלין דאתמר עלייהו, למזבחין ולמקטריין למלכת השמים ולמזלות אשר לא צוית, הוא פולחנא דשפחה בישא, דשלטי בערבי שבתות וערבי לילי רביעיות, מה הווי אלין עבדין. הווי נטלין לבושין אוכמין, וחשכאן נהורין, ועבדין הספדא בלילי שבתות כדי לאשתתפא בהדה כמה דאיהי שריא, כי ^ו גם זה לעומת זה עשה האלהים.

לו) בתר דחאבו ישראל, ואתחרב בי מקדשא, אתמר בשכינתא אימא קדישא, ^ז איכה ישבה בדד העיר רבתי עם היתה כאלמנה, ומכבין בליל תשעה באב נהורין ושרגין, ועבדין הספד, ויתבין כאבלים לאשתתפא ^ח בדוחקא דשכינתא. בגין דאינון גרמו לה כל ההוא תבירו.

לז) חמשה, כוס דויכלו. שתיתא, למהוי על פתורא מלי דאורייתא. שביעאה, לארכאה על פתורא, בגין דעניים ייתון על פתוריה. תמינאה, נטילת

חלופי גרסאות

ח בשכינתא בדוחקא.

מסורת הזהר

ו) (קהלת ו) שמות טז צ"ל. ז) (איכה א) ב"א רמא צ"א.

עשרה דברים למעבד בסעודתא

הסולם

מאמר

הם עושים. בשבת. ומשיב, שהם לוקחים בגדים שחורים, ונחשכים האורות שלהם, ועושים הספד בליל שבת, כדי להשתתף עם השפחה הרעה, להיות בעצבות בצרה ובחשך כמו שהיא שורה. כי גם זה לעומת זה עשה האלקים.

לו) בתר דחאבו ישראל וכו': אחר שחטאו ישראל, ונחרב בית המקדש, נאמר בהשכינה באמא הקדושה, איכה ישבה בדד העיר רבתי עם היתה כאלמנה. וע"כ, מכבים בליל תשעה באב האורות והנרות, ועושים הספד ויושבים כאבלים, להשתתף בצער השכינה. משום שהם בעונותיהם, גרמו לה כל השבר ההוא.

לז) חמשה כוס דויכלו וכו': דבר החמישי שצריכים לעשות בשבת, הוא, כוס יין של ויכלו, דהיינו קדוש. ו) שדברי תורה יהיו על שלחנו. ז) להאריך על שלחנו כדי שיבואו עניים לשלחנו. ח) נטילת ידים במים אחרונים

לשפחה הרעה, שהיא הקליפה, להשאר בחשך. ברעב, בבכיה, בהספד, בלבושים שחורים כאלמנה. כי כשמלאה זו, חרבה זו. כי אין הקליפה מתמלאת אלא מחורבן הקדושה, וכן הקדושה מתמלאת מחורבן הקליפה.

לד) יצר טוב מטרוניתא וכו': יצר הטוב, הוא המלכה הקדושה, מלכות הקדש שירדה בשבת, הכלולה מעשר ספירות, מעוטרת בשבע שמות שאינם נמחקים, (שבועות ל"ה). בכמה מרכבות של החיות, ובכמה חיילות ומחנות מלאכים, והמלך יוצא כנגדה בכמה מחנות, והיצר הרע, שהוא שפחה רעה, נשארת בחשך, כאלמנה בלי בעלה, בלי מרכבות.

לה) ואלין דאתמר עלייהו וכו': ואלו שנאמר עליהם, למזבחין ולמקטריין למלכת השמים ומזלות אשר לא צוית, שהיא העבודה שהם עובדים אל השפחה הרעה השולטת בערבי שבתות, וערבי לילי רביעיות, אלו מה (דפו"י דף רע"ב ע"ב)

ידים במים אחרונים. תשיעאה, ברכת המזון. עשיראה, כוס דברכה. וצריך לאחזרא עליהו, ולתקנא לון ברזא קדישא, דאיהי כלולה מעשר ספירא, ואיהו פתורא דקב"ה, מסטרא דגבורה. ובגין כך אוקמוה רבנן, שלחן בצפון. (לח) א חד נטילת ידים, דהכי אוקמוה רבנן דמתניתין, ידים מזוהמות פסולות לברכה, בגין דאינון שניות לטומאה, דאיהו אב הטומאה, דאיהו ראשון כד אינון מסאבות, וכד אינון טהורות אינון שניות לברכה, דברכה לא שריא אלא על טהרה. כהנא דאיהו איש טהור, איש חסד, שריא עליה ברכתא. הה"ד, (ט) כשמן הטוב על הראש וגו'. ובגין דא, (ס) דבר אל אהרן ואל בניו לאמר כה תברכו את בני ישראל וגו'. ואוקמוה, כל כהן המברך, מתברך. ושאינו מברך, אין מתברך. ואוקמוה מארי מתניתין, כל ברכה שאין בה אזכרה ומלכות לאו שמיה ברכה. מלכות אדני.

(לט) ועוד, נטילת ידים צריך ליטול לון עד פרקא, דגזרו עליה י"ד פרקין, בההוא שעתא שריא יד י"י עליה, ואיהי יד דברכה מסטרא דחסד דביה חכמה ביד ימיניה. ואיהי יד דקדושה, מסטרא דגבורה, ושרי"א בדינא. ואיהי יד דיחודא, מסטרא דת"ת, דשרי"א ביד פרקין דגופא, דאינון שנים עשר פרקין בתרין דרועין, ותרין שוקין. ותרין בגופא וברית.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ח) (תהלים קלג) לך צב צ"א. ט (במדבר ו) א בדפויי כתבו עיין לעיל בר"מ פרשת פנחס רמ"ה א' כוונות י' דברים של שלחן שבת. ב בידא יתרו סז צ"ב. דשמאלא. ג דאיהי.

מאמר

הסולם

עשרה דברים למעבד בסעודתא

על הראש וגו'. ומשום זה, דבר אל אהרן ואל בניו לאמר כה תברכו את בני ישראל וגו'. והעמידו, כל כהן המברך מתברך, ושאינו מברך אינו מתברך. והעמידו בעלי המשנה, כל ברכה שאין בה אזכרה, דהיינו שם הוי"ה, ומלכות, דהיינו מלך העולם, אין שמה ברכה. מלכות, היא השם אדני. וע"כ צריך להיות בכל ברכה אזכרה שהוא הוי"ה, ומלכות שהיא אדני.

(לט) ועוד נטילת ידים וכו': ועוד נטילת ידים צריך ליטול אותן עד הפרק, שבו חמשה אצבעות, שגזרו עליו ליטול י"ד פרקים, שבחמשה אצבעות, שבכל אצבע יש ג' פרקים ובאגודל ב' פרקים. בשעה ההיא שורה י"ד ה' עליו. והוא י"ד של הברכה מצד החסד, שבו חכמה ביד ימין, כי בגדלות דז"א עולה החסד להיות חכמה. והיא י"ד דקדושה מצד הגבורה, ששורה בדין. והיא י"ד דיחודא מצד התפארת. המיוחד ימין ושמאל לאחד, שהוא

(לח) חד, נטילת ידים וכו': ועתה הם דברי רעיא מהימנא, שמפרש עשרת הדברים הנ"ל, (ועי' לעיל פנחס אות תר"כ) שאדם צריך לעשות בסעודת שבת. הראשון שהוא נטילת ידים, פירושו הוא, כי כך העמידו חכמי המשנה, ידים מזוהמות פסולות לברכה, משום שהן שניות לטומאה (ידים פ"ג מ"ב) כי כשהידים טמאות הן אב הטומאה, שהוא ראשון לטומאה, וכשהן טהורות הן שניות, וראויות לברכה, כי הברכה אינה שורה אלא על טהרה. כי הכהן שהוא איש טהור, איש חסד, שורה עליו הברכה. ז"ש, כשמן הטוב (דפויי דף רע"ב ע"ב)

(מ) ותלת זמנין י"ד, איהו מ"ב, י"י, מן י"ד י"ד, י"ד, רמוז יב"רכך י"אר יש"א, מן הוי"ה הוי"ה הוי"ה. ד' ד' ד' מ"ד י"ד י"ד, אינון רמיוזן באדני אדני אדני. ואמר הנביא עליהו, היכל י"י היכל י"י היכל י"י המה. והאי נטילא ביד דאתתקנת.

(מא) וכל סטר מג' אנפי חיון, דאינון י"י י"י י"י. ומתלת גדפי חיון, דאינון ד' ד' ד', כלהו צריך למהוי מכח * אדם. ואיהו י"ד היא וא"ו היא. כח דיליה, י"ד וא"ו דל"ת, היא אל"ף, וא"ו אל"ף וא"ו, היא אל"ף. ומטרוניתא לא שריא בכח ה' דיליה, בפרקין דאצבען, עד דאתעבר * מנייהו זוהמא, שפחה בישא פסולה, אנתו דפסול. ובגין דא אוקמוה מארי מתניתין, ידים מזוהמות פסולות לברכה.

(מב) ואינון ז' מים לדכאה יד, דשרייא תמן יד י"י. יד י"י, דא מים דאורייתא. דעמי הארץ אינון שרץ, מה מועיל לון טבילה, והשרץ שפחה בישא בידיהו, בגול דבידיהו. בגול דברכאן דגזלין לקב"ה, דלא ידעי לברכא, ולא ידעי מאי איהי ברכה, ומאי איהי זוהמא.

חלופי גרסאות

ד' ד' ה' דילה. ו' מניו ולי"ג זוהמא ; מנייהו ולי"ג זוהמא. ז' ל"ג מים.

מסורת הזהר

(י' ירמיה ז')

עשרה דברים למעבד בסעודתא

הסולם

מאמר

נשר, שהם הוי"ה הוי"ה הוי"ה. ומג' כנפים שבחיות, שהם ד' ד' ד' ד' דהיינו ג"פ אדני כנ"ל. כולם צריכים להיות מן כ"ח אדם, דהיינו הוי"ה במילוא אלפין, שהוא יוד הא ואו הא, שבג' אדם. כ"ח שלו, דהיינו המילוי דמילוי של הוי"ה דאלפין, הוא יוד ואו דלת, הא אלף, ואו אלף ואו, הא אלף. שהם כ"ח אותיות, כנגד כ"ח פרקים שבועות הידיים, והמלכה אינה שורה בכ"ח שלו, בכ"ח פרקי האצבעות, עד שנעבר מהם הזוהמא של השפחה הרעה הפסולה, אשת הפסול. ומשום זה העמידו בעלי המשנה ידים מזוהמות פסולות לברכה, כי שפחה הפסולה שורה עליהם.

(מב) ואינון מים לדכאה וכו' : ואלו המים הם לטהר היד, ששורה שם יד הוי"ה. כנ"ל בסמוך. יד הוי"ה, הוא מים של תורה, שעמי הארץ שהם שרץ, שאין להם תורה להוציאם מטומאתם, מה מועיל להם טבילה, בעת שהשרץ, שהוא שפחה הרעה, היא בידיהם, בגול שבידיהם, בגול של ברכות שגוזלים מן הקב"ה (כנ"ל אות א') שאינם יודעים לברך, ואינם יודעים מה היא ברכה, ומה היא זוהמא.

מיד

שהוא שורה בי"ד פרקים של הגוף, שי"ב פרקים הם, בב' זרועות, שבכל זרוע ג' פרקין, והם ששה, ובב' שוקים שבכל שוק ג' פרקין, שהם ששה, וביחד הם י"ב. ועם ב' שבגוף וברית, הם י"ד ונתבאר ג"פ י"ד, בג' ספירות חג"ת.

(מ) ותלת זמנין י"ד וכו' : וג' פעמים י"ד הם מ"ב, וי' י' י' אשר בי"ד י"ד י"ד, רמזים ביברכך יאר יש"א, מן הוי"ה הוי"ה הוי"ה, שבהם, דהיינו ג' יודין שבג' הויות, יברכך הוי"ה, יאר הוי"ה, ישא הוי"ה. וד' ד' ד' מן יד יד יד, הן רמוזות באדני, אדני, אדני. ואמר הנביא עליהם, על ג"פ הוי"ה ועל ג"פ אדני, היכל הוי"ה, היכל הוי"ה, היכל הוי"ה המה. שהיכל ה"ס המלכות הנקראת אדני, וע"כ אמר ג"פ היכל הוי"ה, שה"ס ג"פ אדני וג"פ הוי"ה הנ"ל. וזהו שנתקן נטילה ביד. לרמז על סוד י"ד פרקים וג' י"ד שבחג"ת, שה"ס ג' הויות, וג' אדני כנ"ל.

(מא) וכל סטר מג' וכו' : וכל צד, מג' קוין חג"ת שהם ימין שמאל אמצע, שהם ג"פ י"ד כנ"ל, הוא מג' פנים שבחיות אריה שור (דסוי דף רע"ב ע"ב *) דף רע"ג ע"א)

(מג) מיד כששמעו מלין אלין חברייא ואנא עמהון, לא יכילנא למסבל דישלים עשרה מלין דברכה, ואשתטחנא לגביה. ובודאי לית בר נש דיימא מלין אלין, אלא אנת. דאנת ה הוא כגוונא דד' מחיצות דג"ע. דב"נ ה עאל בהון במחיצת ינוקין, ואתעביד תינוק. ובמחיצת נערים, ואתעביד נער. ובמחיצת בחורים, ואתעביד בחור. ובמחיצת זקנים, ואתעביד זקן. ובג"כ אתמר עלך, ה ממכון 'שבתו' השגיח אל כל יושבי הארץ. ואנת הוא דאתמר עלך, ו בשגם הוא בשר בדרא דדור הפלגה הוית. ובכל דרא ודרא בגלגולא. כגלגל דמתהפך לכמה גוונים. ולא נגלת, אלא בדרא דאתייהב ביה אורייתא על ירך.

(מד) מיד דאתכנישת מעלמא, אנת הוא כשמשא דנהיר בכל דרא ודרא, דכד אתכנש שמשא בליליא, נהיר בסיהרא, ובשתין רבוא ככביא. הכי את, דאנת נהיר בשתין רבוא בכל דרא ודרא. והאי איהו דקא רמז קהלת, ה דור הולך ודור בא. ואוקמוה רבנן, אין דור פחות מששים רבוא. ועוד אוקמוה, הדור שהולך הוא שבא, לקיים ה מה שהיה הוא שיהיה. מכאן ואילך, אשלים עשרה דברים דפתורא באתגלייא. אמר רעיא מהימנא, בוצינא קדישא זכאה חולקך, דקביה גלי לך, מה דלא גלי לכל נביא וחזוה, ו ולא למאן ולמאן. מה תניינא, למבצע על שני ככרות בשבת, דאינון רמיזין בתרי לוחי אורייתא, דאתייהבו בשבת זוגות. דביומא תליתאה נחתו, דביה תרי זמני טוב,

מסורת הוהר

חלופי גרסאות

(כ) (תהלים לג) להלן תצא אות קלא צ"ג תקונים חדשים
צו ט"ג ש"כ. (ל) (בראשית ו) ספרא דצניעותא לב צ"מ.
(ח) (קהלת א) ב"א קצו צ"ד. (ז) (שם) לך קיו צ"א.

מאמר

הסולם

עשרה דברים למעבד בסעודתא

מיד שנפטרת מן העולם, אתה הוא כשמש המאיר בכל דור ודור. כי כשנאסף השמש בלילה הוא מאיר אז אל הלבנה, ובשמים רבוא כוכבים. כך הוא אתה, שאתה מאיר בשמים רבוא בכל דור ודור. וזה הוא שרמז קהלת, דור הולך ודור בא. והעמידו חכמים אין דור פחות מששים רבוא. ועוד העמידו המקרא הזה, הדור שהולך הוא שבא, דהיינו שהנשמות שבדור העבר, מתגלגלות ובאות לדור שלאחריו. לקיים הכתוב, מה שהיה הוא שיהיה. מכאן ולהלאה השלם עשרת הדברים של השלחן של שבת בגלוי. אמר רעיא מהימנא לר"ט, מאור קדוש, אשרי חלקך, שהקב"ה גילה לך מה שלא גילה לכל נביא וחזוה, ולא למי ולמי.

מה תניינא למבצע על וכו': תקון השני שעל שלחן על שבת הוא למבצע על שני לחם בשבת, שהם רמזים בשני לוחות התורה

(מג) מיד כששמעו מלין וכו': מיד כששמעו דברים אלו, החברים ואני עמהם, לא יכולנו לסבול עד שישלים עשרה דברים של הברכה, והשתטחנו לפניו. ואמרנו לו, שבודאי אין אדם שיוכל לומר דברים אלו אלא אתה, כי אתה הוא כעין ד' מחיצות שבגן עדן, אשר אם אדם נכנס שם, במחיצת הילדים נעשה ילד, ובמחיצת הנערים נעשה נער, ובמחיצת בחורים נעשה בחור, ובמחיצת זקנים נעשה זקן. ומשום זה נאמר עליך, ממכון 'שבתו' השגיח אל כל יושבי הארץ. שמרמז על משה. ואתה הוא שנאמר עליך בשגם הוא בשר. אשר בשגם הוא אותיות משה, שיש שם מ"ט, וב"ג שהם ה'. בדור של דור הפלגה היית, ובכל דור ודור אתה בא בגלגול, כמו גלגל המתהפך לכמה אפנים, ולא נגלית אלא בדור שנתנה התורה על ירך.

(מד) מיד דאתכנישת מעלמא וכו':

(דפו"י דף רע"ג ע"א)

ובשבת אתייהיבת, כ תרין נוקבין לתרין טבין. ואע"ג דאוקמוה דשדים ממנן על זוגות, כמה דאוקמוה שני ביצים, שני אגוזים. הלכה למשה מסיני שלוחי מצוה אינן נזוקין.

מו) ואי תימא, והא תנינן, אין מתחילין בשני, ואין מסיימין בד', דהיינו בב' ד' עם ז' ערב רב, דלא הו' שלוחי מצוה, דלא אתגיירו לשם שמים, ולבתר דאתעברו מעלמא, מני קב"ה לנטלא ^ט שני לוחות אבנים כראשונים, ואמר, ^ט וכתבתי על הלוחות את הדברים אשר היו על הלוחות וגו'.

מז) ותרין ככרות בשבת, רמיזין לתרין יודין יאהדונהי. דאדני איהי יחידה מבעלה בשית יומין דחול, ובשבת נחית לגבה. ובגין דא בשבת, כל נשמתין ורוחין ונפשין נפקין ^ט ונחתין זוגות, ואין שטן ואין מזיק שליט ביומא דשבתא. ואפילו גיהנם לא שליט, ולא אוקיד בשבת. ובגין דא, ^ט לא תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת. ודא אש נוכראה, אלא אש דקרבנא, אש דקדושה. ולית לארכאה בבציעא דלהון, דהא אתמר לעילא.

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

ס) (שמות לד) יתרו קי צ"י. ע) (שם) שם. פ) (שמות) כ ל"ג תרין נוקבין לתרין טבין. ז' ישראל. מ ל"ג ונחתין. לה) יתרו קבג צ"ד.

עשרה דברים למעבד בסעודתא

הסולם

מאמר

כי שלוחי מצוה אינם נזוקים. וע"כ אחרי שנעברו מן העולם, אחר מעשה העגל, צוה הקב"ה לקחת שני לוחות אבנים כראשונים, ואמר וכתבתי על הלוחות וגו'. ולא חשש לזוגות.

מז) ותרין ככרות בשבת וכו': ושני לחם בשבת, רמזים לשתי יודין של שילוב הויה אדני שהוא יאהדונהי. כי אדני, שהוא מלכות, היא יחידה מבעלה, שהוא הויה, בשבת ימי החול, שאין להם אז זוג שלם, ובשבת הויה יורד לאדני, ונעשה השילוב יאהדונהי, וע"כ לוקחים ב' לחם שירמזו על ב' יודין תחילה וסוף של השילוב יאהדונהי. ומשום זה בשבת, כל הנשמות והרוחות והנפשות יוצאים ויורדים זוגות זוגות, ואין שטן ואין מזיק שולט ביום השבת. ואפילו הגיהנם אינו שולט ואינו שורף בשבת, ומשום זה לא תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת. והו' אש זרה, אבל אש של הקרבן הוא אש דקדושה, שמותרת בבית המקדש בשבת. ולפיכך אנו צריכים לקחת ב' ככרות בשבת, ולא לפחד משום זוגות. ואין להאריך בעיון הבציעה שלהם, דהיינו בשיעור כוית וכביצה, כי כבר נתבאר למעלה (באות כ"ב).

תליתאה

התורה שניתנו בשבת, זוגות. שביום השלישי, שהוא ת"ת, ירדו מן השמים, שבו ב' פעמים טוב, להיותו כולל ימין ושמאל, ובשבת, שהיא מלכות, ניתנה התורה, שבה במלכות, ב' נוקבין, שמחזה דו"א ולמעלה נוקבא א', ומחזה דו"א ולמטה נוקבא ב', שהן ב' נוקבין לקבל ב' פעמים טוב, שנאמר ביום ג', שהוא ת"ת. ואע"פ שהעמידו שהשדים ממונים להזיק על זוגות, כמו שהעמידו שלא לאכול ב' בצים, ב' אגוזים, וא"כ למה לוקחים בשבת ב' לחם. הרי הם זוגות. ומשיב, הלכה למשה מסיני, ששלוחי מצוה אינם נזוקים. וע"כ אין לירא בדבר מצוה משום זוגות.

מו) ואי תימא והא וכו': ואם תאמר הרי למדנו, אין מתחילים בשני ואין מסיימים ביום ד'. דהיינו בב' ד' שהם זוגות, כמ"ש להלן תצא אות קיב) שזה נאמר אפילו בדבר מצוה, והרי שלוחי מצוה אינם נזוקים. ומשיב, היינו עם ערב רב, כלומר, כש ישראל מעורבים עם ערב רב, שהם אינם שלוחי מצוה לעולם, כי לא נתגיירו לשם שמים. ואז אסור להתחיל בב' ד'. אבל לצדיקים שאין להם חיבור עם ערב רב מותר להתחיל בב' ד' לשם מצוה.

(דפו"י דף רע"ג ע"א)

מח) תליתאה למיכל שלשה סעודתין בשבת, כמה דאוקמוה רבנן דמתניתין, דאמר חד מינייהו, יהא חלקי עם גומרי שלש סעודות בשבת, דאינון שלימו, דשבע ברכאן דצלוחא, לאשלמא בהון לעשר. ורזא דענג, ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן. ומאן דלא מקיים לון, ואית ליה רשו לקיימן, אתהפך ליה לנגע צרעת. ובגין דלא ייתי להאי, אמר קב"ה, לוו עלי ואני פורע, ^ק אז תתענג על יי.

מט) רביעאה, לאנהרא פתורא במנרתא. כמה דאוקמוה קדמאין, שלחן בצפון, מגורה בדרום, דפתורא דקב"ה הכי צריכא למהוי. חמישאה כוס דויכלו. כו"ס, בחשבון אלהים. ויכלו ע"ב, דכליל לון כלה קדישא, ^ס דהאי כוס מלא יינא דאורייתא, צריך לאסהדא על עובדא דבראשית.

נ) שתיתאה, למהוי על פתורא דברי תורה, דהכי אוקמוה מארי מתניתין, ג' שאכלו על שלחן אחד ולא אמרו עליו דברי תורה וכו'. ורזא דמלה, בגין דהא אוקמוה שלחן בצפון, ואורייתא אתייהבת מימינא. לחברא ימינא דאיהו רחמי, בשמאלא דאיהו דינא. דאורייתא איהי יי מימינא, פתורא אדני משמאלא, וצריך לחברא לון. דבגין דפתורא משמאלא, אוקמוה רבנן

מסורת הזהר

חילופי גרסאות

צ) (בראשית ב) ב"א ריא צ"א. ^ק (ישעיה נח) ב"א ריא צ"ב.

ז דעשר. ס דבהאי.

מאמר

הסולם

עשרה דברים למעבד בסעודתא

שהיא המלכות, כוללת אותם, דהיינו השם אלקים ושם ע"ב. וכוס הזה, שהיא מלכות, מלא יינה, דהיינו שפע הארת חכמה, של תורה, שהוא ז"א הנקרא תורה. צריך להעיד על מעשה בראשית, שה"ס בינה. כי שפע הארת חכמה נקרא עידות. בסוד עדן, והבינה היא המקור המשפיע אותה. וז"ס שצריך להעיד על מעשה בראשית.

ג) שתיתאה למהוי על וכו': תקון הששי, הוא, שיהיו על שלחנו דברי תורה, כי כך העמידו בעלי המשנה, ג' שאכלו על שלחן אחד ולא אמרו עליו דברי תורה וכו' (אבות פ"ג מ"ג). וסוד הדבר, משום שהעמידו, שהשלחן הוא בצפון, והתורה נתנה בימין, וע"כ צריך לומר על השלחן דברי תורה, כדי לחבר הימין שהוא רחמים בשמאל שהוא דין. כי התורה הוא הויה, שהוא ז"א שהיא ניתנה מימין, והשלחן הוא אדני, שהיא המלכות, שהיא משמאל, שהיא בצפון. וע"כ צריכים לחבר אותם. כי שמאל בלי ימין משפיע דינים קשים, ומשום שהשלחן הוא בשמאל, העמידו חכמי המשנה, כי קשים מזונותיו של

מח) תליתאה למיכל שלשה וכו': תקון השלישי שעל שלחן של שבת, הוא, לאכול שלש סעודות בשבת, כמו שהעמידו חכמי המשנה, שאמר אחד מהם יהי חלקי עם גומרי שלש סעודות בשבת, שהם שלימות שבע ברכות התפלה, שמשלימים עמהם לעשר. וסוד הענג הוא סוד הכתוב, ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן. כי עדן פירושו ענג. וגן היא המלכות, שה"ס שבת. גס ענג הוא ר"ת. עדן נהר גן. ומי שאינו מקיים אותן, ויש לו רשות לקיימן מתהפך לו ענג לנגע צרעת. כי אותיותיהם שוות. ובכדי שלא יבא לזה, אמר הקב"ה, לוו עלי ואני פורע, (ביצה ט"ו) וכתוב, אז תתענג על ה'.

מט) רביעאה, לאנהרא פתורא וכו': תקון הרביעי הוא, להאיר במגורה על השלחן, כמו שהעמידו הראשונים, שלחן בצפון ומגורה בדרום. כי שלחנו של הקב"ה, שהוא המלכות, צריכה להיות כך (כנ"ל אות ל"ז). תקון החמישי הוא, הכוס של ויכלו, דהיינו כוס של קדוש. כוס, הוא בחשבון אלקים, דהיינו פ"ו. ויכלו הוא בחשבון ע"ב, שהכלה הקדושה,

(דפו"י דף רע"ג ע"א)

אדם

דמתניתין, קשין מזונותיו * של אדם כקריעת ים סוף. ובגין כך, צריך ת"ח לזמנא עמיה, למאן דישתדל בפתגמי אורייתא.

נא) שביעאה, לארכאה על פתורא, בגין עניים. ובגין דא, כל המאריך על שלחנו מאריכין לו ימיו ושנותיו. ובג"כ ו) וצדקה תציל ממות. דעני חשוב כמת, ואיהו מחיה ליה, אוף הכי קב"ה מחיה ליה.

נב) ועוד ו באורח רזא, דכלהו עניים מסטרא דאת ד', דאתמר בה דלותי ולי יהושע. ואות ד' דאחד, דצריך לארכאה בה, הה"ד להאריך ימים על ממלכתו, ובג"ד, צריך לארכאה על פתורא, דאיהו ד', כלילא מד' רגלין דפתורא. בגין יקרא דאת דלית, צריך לארכאה על פתורא, בגין עניים.

נג) ובגינה אוקמוה רבנן, דבקש קב"ה מדה יפה לישראל, ולא אשכח כמדה דדלות. פ ואקשו עליה, בגין דאוקמוה ז קדמאי, כחושבן מיני מיתות דאינון כחושבן תוצאות, וחסרון כיס קשה מכולן, ואיך אמרין אינון, דלא אשכח ק לישראל מדה יפה כעניותא.

מסורת הוזהר

חלופי גרסאות

ו) (משלי י) בהר כ צ"י. ו) (תהלים קטז) פנחס
אות קפו צ"ל תקוני זהר בהקדמה סז.
ע מוסיף באורח מברך. פ ל"ג ואקשו עליה. צ מוסיף
קדמאי ואקשו עליה. ק ליה.

מאמר

הסולם

עשרה דברים למעבד בסעודתא

ספירות דז"א שמשפיעים חסדים אל הד', שאז מתלבשת החכמה של הד' בחסדים של אה, והחכמה מתגלית במלכות. וגילוי חכמה מכונה אור. וז"ס שצריך להאריך בד', דהיינו להמשיך לה חסדים כדי שתתגלה החכמה. וז"ש, להאריך ימים על ממלכתו. כי המלכות שה"ס ד' דאחד, היא קצרת ימים שהחכמה שבה היא כבויה ואינה מאירה. ועיי החסדים היא משגת אריכת ימים. שה"ס גילוי הארת החכמה. וז"ש, צריך לארכאה וכו' בגין עניים, דהיינו אותם ששרשם מאות ד', שהם עניים כמו המלכות, יקבלו שפע החסדים, ויחיו. וז"ש (באות נ"א) דעני חשוב כמת, כי להיותו נמשך מן ד' זה, הרי כל אורותיו כבויים. והוא דומה למת, ועיי הצדקה, שה"ס המשכת החסדים. מתלבשת החכמה בחסדים, ומאירה. ואור החכמה נקרא אור החיים. וז"ש ואיהו מחיה ליה.

נג) ובגינה אוקמוה רבנן וכו':
ובשבילה העמידו חכמים שבקש קב"ה מדה יפה לישראל ולא מצא אלא מדת הדלות. והקשו עליה, שהרי העמידו הראשונים, שחשבוני מיני מיתות הם כחשבון תוצאות, וחסרון כיס קשה מכולן (ברכות ז). ואיך הם אומרים, שלא מצא מדה יפה לישראל כעניותא
אלא

אדם כקריעת ים סוף (פסחים ק"ח:) ומשום זה, צריך להזמין עמו תלמיד חכם, למי שיעסוק בדברי תורה.

נא) שביעאה לארכאה וכו': תקון השביעי הוא, להאריך על שלחנו, כדי שיבואו עניים. ומשום זה כל המאריך על שלחנו מאריכין לו ימיו ושנותיו. ומשום זה, וצדקה תציל ממות. כי עני חשוב כמת, והוא מחיה אותו עם הצדקה, אף הקב"ה מחיה אותו.

נב) ועוד באורח רזא וכו': ועוד, בדרך סוד, כי כל העניים הם מצד אות ד', שנאמר בה דלותי ולי יהושע. ואות ד' דאחד צריכים להאריך בה, ז"ש להאריך ימים על ממלכתו, ומשום זה צריך להאריך על השלחן, שהוא ד', שכלול מן ד' רגלי השלחן. ומשום כבוד אות ד' צריכים להאריך על השלחן בשביל העניים. פירוש, כשהמלכות מקבלת משמאל בלי ימין, שה"ס חכמה בלי חסדים, היא בחשך

ובדלות (כנ"ל ב"א דף מ"ז ד"ה נפיק) משום שהחכמה אינה יכולה להאיר בה בלי התלבשות בחסדים. ונקראת אז המלכות, ד', מלשון דלות. והשלחן שהוא בצפון יורה על בחינת ד' הו"ו של המלכות. וז"ש, דכלהו עניים מפטרא דאת ד', וכו', וד' דאחד צריך לארכאה בה. כי א"ח דאחד יורה על ט'

(דפו"י דף רע"ג ע"א *) דף רע"ג ע"ב)

(נד) אלא, בגין דכל עמא ולישנא, (ח) והיה כי ירעב והתקצף וקלל במלכו ובאלהיו ופנה למעלה. אבל ישראל, אינון קיימא דקב"ה בהאי מדה, ולא אכחישין ביה. ובג"ד, במדה דא ר' יתפרקון. הה"ד, (א) ואת עם עני תושיע. ועני לישנא דענוי, דאפילו אית ליה לב"נ עותרא, ואיהו במרעין ובמכתשין, עני אתקרי, או דדחקין ליה בגיניה, וצערין ליה כל יומא. כל שכן מאן דאיהו (ט) רש מניה, ואיהו הולך מאתר לאתר.

(נה) ועוד אית עני, דאסתלק מניה דעתיה, כגון איוב, דאתמר ביה, (ב) איוב לא בדעת ידבר. אוף הכי איהי ד', דאיהי שכינתא, כד אסתלק מנה א"ח דאיהו עמודא דאמצעיתא, דאקרי דעת. והאי לית (ח) לה חובין במלה דיימא. ועוד, א"ח איהו תורה, כליל תרי"ג פקודין הה"ד (א) זה שמי לעולם וגו'. שמי" עם י"ה שס"ה. זכרי עם ו"ה רמ"ח. ובגין דא אוקמוה, אין עני אלא מן התורה ומן המצות דשאר עני לאו איהו אלא ענוי. ואת ד' מן אדני, אוף הכי איהי (א) עני בלא יהו"ה.

(נו) תמינאה, מים אחרונים דתקינן לון, (ב) בגין מלח סדומית, המסמא את העינים. ג אמאי אקרון חובה. אלא בארז רזא, סם המות שריא, על ידוי מזוהמין, דעבדי בהו ברכה. ועל כוס דמברכי עליה בלא טהרה, אקרי טמא. ומה כוס דשותין בו, טמא לברכה עד דהו מטהרי ליה בהדחה מלגו ומלבר. כל שכן ידוי. ובגין דא, מים אחרונים חובה. ורזא דמלה, (ד) והתקדשתם: אלו

מסורת הוזהר

חלופי גרסאות

(ח) (ישעיה ח.) (א) (ש"ב כב) בהעלותך כו צ"נ. ר' יתפרקון. ש ריש. ת ליה. א ל"ג עני. ב ל"ג (ב) (איוב לד) חלק א' בהשמטות רגג. זהר חדש (א) (ש"ב כב) עה ט"ד ש"ב תקונים חדשים קח ט"ב ש"ב. (ג) (שמות ג) בהר טו צ"ת. (ד) (ויקרא כו) ב"ב קפ צ"ב.

מאמר

הסולם

עשרה דברים למעבד בסעודתא

(נד) אלא בגין דכל וכו': ומשיב, אלא משום שכל עם ולשון, נאמר עליהם, והיה כי ירעב והתקצף וקלל במלכו ובאלהיו ופנה למעלה. אבל ישראל הם בברית הקב"ה במדה זו ואינם מכחישים בו. ומשום זה במדה זו יגאלו. ז"ש, ואת עם עני תושיע. ועני, הוא לשון ענוי, שאפילו יש לאדם עושר והוא במחלות ויסורים, נקרא עני. או שמצירים אותו בשביל העושר שלו, ומצערין אותו בכל יום. וכל שכן מי שהוא רש ממנו, דהיינו שהוא חסר מלמלאות צרכיו, והוא הולך ממקום למקום ודאי שנקרא עני.

(נה) ועוד אית עני וכו': ועוד יש עני, שנסתלק ממנו הדעת. כמו איוב, שנאמר בו, איוב לא בדעת ידבר. אף כך הוא ד', שהיא השכינה, כשנסתלק ממנו א"ח דאחד, שהוא (דפו"י דף רע"ג ע"ב)

עמוד האמצעי שנקרא דעת, היא עניה. וזה שאין לו דעת, אין לו עון, במה שמדבר שלא כהוגן. ועוד, א"ח הוא תורה, כלולה מתרי"ג מצות, ז"ש זה שמי לעולם וזה זכרי לדר דר, שמי עם י"ה בגי' שס"ה. זכרי עם ו"ה, בגי' רמ"ח. ומשום זה העמידו עני אלא מן התורה ומן המצות, כי שאר עניינים אינם אלא ענוי, ולא עני. ואות ד' מן אדני, שהיא המלכות היא ג"כ עני בלי חויה. וכן הד' דאחד, שהיא מלכות, היא דלה בלי א"ח דאחד, שהוא תרי"ג מצות התורה, שהם חסדים. (נו) תמינאה מים אחרונים וכו': תקון השמיני הוא, מים אחרונים, שתקנו אותם משום מלח סדומית המעוור את העינים. ולמה נקראים חובה. ומשיב, אלא בדרך סוד הוא, כי סם המות שורה על ידיים מזוהמים שעושים

מים ראשונים. והייתם קדושים : אלו מים אחרונים. כי קדוש : זה שמן ערב. לקבל, קק"ק י"י צבאות. ובגין דא והתקדשתם וגו', לאשתמודעא דאתון בנין לקב"ה, הה"ד ה' בנים אתם ל"י אלהיכם.

נז) תשיעאה, כוס דברכה. ואוקמוה מארי דמתניתין, עשרה דברים נאמרו בכוס דברכה ואלין אינן. עט"ר. עט"ף. הדח"ה. שטיפ"ה. ח"י. מל"א. ומקבלו בשתי ידיה. ונותנו בימין. ומסלקו מן הקרקע טפה. ונותן עיניו בו. ומשגרו במתנה לאנשי ביתו. ועכשיו, אין לנו אלא ארבעה שהן הדחה. ושטיפה. ח"י. מלא. ויש אומרים חי מן החבית, ויש אומרים חי, הכוס שלם. ששבירתו זו היא מיתתו.

נח) כוס על דרך החכמה, הוא אלהים. והוא ד מלא ב"ה ה' והם שלם, כ"ס בלא ו' כמו כס שהוא פגום וחסר בלא אלף, כן ו' הוא חסר בלא ו"ו, והוא פגום. הכס"א כן עולה בגימטריא ז כוס.

נט) כוס היא ה"א, וצריך עשרה דברים, כנגד י'. והם : עט"ר בסוד העטרה, עטרת תפארת. וזהו סוד עטור, שאז"ל מעטרו בתלמידים, והיא עטרת הברית. עט"ף, ה' תפלה לעני כי יעטוף. שכל הברכות והתפלות מתעטפים, עד שתעלה תפלת העני.

אלופי גרסאות

מסורת הוזהר

ה) (דברים יד) גג צ"ב. ו) (תהלים קב) יתרו קו צ"ק. ד ל"ג מלא ב"ה הם ; והכא ה הם. ו הוי. ז ל"ג כוס. ח מוסיף יו"ד ה"א.

עשרה דברים למעבד בסעודתא

הסולם

מאמר

אבל בכוס אפטר לתת אותו מזוג במים, ויש אומרים, חי, פירושו שיהיה הכוס שלם, ואין פירוש, שלא יהיה מזוג במים. כי שבירתו זו היא מיתתו. וע"כ כשהוא שלם נקרא חי. ופירושו של שאר הרברים, מפרש לפנינו.

נח) כוס על דרך וכו' : ומפרש, מהו כוס שלם, כוס, על דרך החכמה הוא, מלכות שנקראת, אלקים, שהוא מלא ב"ה, כי בקטנות נקראת המלכות אלם בלי י"ה. והם שלם. כלומר, שב' השמות, כוס ואלקים, הם באפן זה שלם. אבל כוס בלא ו', הוא כמו כס במקום כסא, שהוא פגום וחסר בלי א', כך כס במקום כוס, הוא חסר בלי ה', והוא פגום. הכסא כן עולה בגי' כוס. כי גם הכסא, היא שם מלכות כמו כוס.

נט) כוס היא ה' וכו' : כוס, הוא המלכות, שהם ה' דהויה. וצריך עשרה דברים כנגד י' כדי להכפיל י"פ ה' ולהמשיך נ' שערי בינה, (כנ"ל פנחס אות תרכ"ד ע"ש) והם, א) עטור, הרומו על סוד העטרה, דהיינו עטרת תפארת שהיא מלכות דיסוד. וז"ע עטור שאמרו ז"ל

שעושים עליהם ברכה, ועל כוס, שמברכים עליו בלי טהרה, ונקרא טמא. ומה כוס ששותים בו הוא טמא לברכה עד שהם מטהרים אותו ברחיצה בפנים ומבחוץ. כל שכן הידים. ומשום זה מים אחרונים חובה. וסוד הדבר והתקדשתם, אלו מים ראשונים, וחיייתם קדושים, אלו מים אחרונים. כי קדוש, זהו שמן ערב. שהיו מושחים את הידים לאחר מים אחרונים (ע"י ברכות נג:) ואלו ג' דברים, הם כנגד, קדוש, קדוש, קדוש, וגו'. ומשום זה, והתקדשתם וגו' י"היה ניכר שאתם בנים להקב"ה. ז"ש בנים אתם לה' אלקיכם.

נז) תשיעאה כוס דברכה וכו' : תקון התשיעי, הוא כוס של ברכה, והעמידו בעלי המשנה עשרה דברים נאמרו בכוס של ברכה, ואלו הם, עטור, עטוף, הדחה, שטיפה, חי, מלא, ומקבלו בשתי ידיה, ונותנו בימין, ומסלקו מן הקרקע טפה, ונותן עיניו בו, ומשגרו במתנה לאנשי ביתו. ועתה אין לנו מהם אלא ארבעה, שהם הדחה, ושטיפה, חי, מלא (ברכות נ"א). ויש אומרים חי מן החבית,

(דפו"י דף רע"ג ע"ב)

(ז) הדח"ה ושטיפ"ה, כמו (ז) וטהרו וקדשו. הטהרה מימין החסד. והקדושה משמאל דגבורה. כוס דברכה מלכות מצד בינה הנקראת אלהים. ונקרא עטרה מצד הכתר. ח"י, מצד יסוד, הנקרא שלום, שנאמר (ח) וברית שלומי לא תמוט אמר מרחמך יי'. מלא, מצד ת"ת. מקבלו בשתי ידי, ה' ה'. (סא) ונותנו בימין, כי ה' עליונה לחסד, ה' שניה לגבורה. ומסלקו מן הקרקע טפח, בסוד יו"ד כי סלוק ה' הוא יו"ד. ונותן עיניו בו, שהם בסוד יאהדונה. יי' מאיר בבת עין. ידוד בשלשה צבעי העין. אדני מאירה, בשני כרובי העין, ואישוני עפעפי העין. ומשג"רו במתנה לאנשי (י) ביתו. היא בינה, שנאמר בה, ישמח משה במתנת חלקו.

(סב) עשיראה, ברכת מזונא, הא אוקמוה רבנן, בשלשה, צריך כוס. ורזא דמלה, בגין דאיהי (ט) אהבת כלולותיך, דאינון אבהן, בכ"ל מכ"ל כ"ל. ולית לארכאה יתיר.

מסורת הוהר

חלופי גרסאות

(ז) (ויקרא טז) פנחס אות תרכה צ"ס תקוני זהר
 חכ"ח עב : תמ"ז פד : (ח) (ישעיה נד) נשא צג צ"ש. (ט) (ירמיה ב) וירא קטו צ"א.
 ט יו"ד. י בשני.

מאמר

הסולם

עשרה דברים למעבד בסעודתא

(ח) ומסלקו מן הקרקע טפח, טפח, יורה על סוד אות י', כי העלאת הה' הוא בי'. כלומר שמגביהים ה' ספירות המלכות ממקומה, שהם קרקע, ומכפילים אותה עם י', ולכוין שתקבל חמשים שערי בינה, (כנ"ל פנחס אות תר"מ) (ט) ונותן עיניו בו, שהם בסוד היחוד יאהדונה"י, דהיינו השילוב של הויה אדני, שיכוין שהויה, שהוא ז"א, מאיר בבת עין, שהיא אדני"י. הויה מאיר בג' צבעי העין, לבן, אדום, ירוק, שהם חג"ת דז"א, אדני, מאירה בב' עפעפי עין, דהיינו הכסוים שעל העינים, ובב' אישונים שבעינים, ובשערות של עפעפי העין. (י) ומשלחו במתנה לאנשי ביתו, ביתו היא בינה, שנאמר בה ישמח משה במתנת חלקו, כי משה זכה לבינה. וצריכים להדביק הכוס, שהוא המלכות, באורות הבינה.

(סב) עשיראה ברכת מזונא וכו' : תקון העשירי שעל השקחן של שבת. ברכת המזון הרי העמידו חכמים, בשלשה שאכלו כאחד שצריכים כוס, וסוד הדבר, הוא משום ששלשה הוא בחינת אהבת כלולותיך, שפירושו אהבה של ג' כל', שהם האבות, שכתוב בהם, בכל מכל כל. כי כלולותיך היא מלשון כל, באברהם נאמר, וה' ברך את אברהם בכל. וביצחק נאמר, ואכל מכל. וביעקב נאמר, יש לי כל. ואין להאריך בזה יותר, להיותו טוד נסתר.

ברכת

(ס) הדחה ושטיפה כמו וכו' : (ג) (ד) הם הדחה ושטיפה שהם כמו וטהרו וקדשו. הטהרה הוא מימין שהוא חסד, והקדושה היא משמאל שהיא גבורה. כוס של ברכה נקרא מלכות, מצד הבינה שנקראת אלקים. ונקראת עטרה, מצד הכתר. (ה) ח"י היא נקראת מצד היסוד, הנקרא שלום, שנאמר, וברית שלומי לא תמוט וגו'. אלא יהיה חי לעולם. וע"כ נקראת המלכות מצד, ח"י. (ו) מלא, מצד תפארת. דהיינו כשמקבלת מת"ת שלמעלה מחזה, אז היא שלמה ומלאה. (ז) ומקבלו בשתי ידי, הרומזים על ב' ההין דהויה. שה' עליונה שהיא בינה, היא אדני, חסד, וה' תחתונה שהיא מלכות, היא גבורה.

(סא) ונותנו בימין כי וכו' : ונותנו בימין, כי ה' עליונה היא חסד, וה' שניה היא גבורה. וע"כ יתנו בימין, בה' ראשונה.

(דפ"י דף רע"ג ע"ב *) דף רע"ד ע"א

(ג) ברכת המזון מן התורה מנין. שנאמר, ואכלת ושבעת וגו'. ושנינו בברייתא, וברכת זו ברכת הזן. את ה' אלהיך זו ברכת המזון. על הארץ, זו ברכת הארץ. הטובה, זו בונה ירושלים. וכן הוא אומר, ה' ה' הטוב הזה והלבנון. אין לי אלא לאחריו, לפניו מנין. שנאמר אשר נתן לך, משעה שנתן לך, חייב אתה לברכו.

(ד) ודרשו חכמים ז"ל, משה תיקן להם לישראל ברכת הזן, בשעה שירד להם המן. יהושע תיקן להם ברכת הארץ, בשעה שהכניסן לארץ. דוד ושלמה תקנו בונה ירושלים. עוד נמצא בפרשת המן, רמז לברכת מזון במן עצמו, שנאמר וּבבקר תשבֵּעוּ לחם וידעתם כי אני ה' אלהיכם.

(ה) אר"ש, רזא דאינון שבע זיינין דרשימין בתפלין, דהוא ז' שבישינין, דרמיזין לז' אוני דריאה דב"נ, דבהון שאיב רוחא, ומניה מפיך צוציתא דנור, דדליק מפומיה. ועוד דאינון רמז, לשבעה יומי, ושבועי דמפסח לעצרת. ועוד דאינון רמיזין לשבעה קני מנרתא, דאית עליהו שבע בוציני קדישין. ועוד דאינון רמיזין, לשבעה ככבי לכת, דאינון מנהרי ברקיעא. ועוד דאינון רמיזין, לשבעה מדרגין, דעלמא עליהו קיימא. ואינון יסודא ושרשא ועיקרא דכלא. ועליהון אמרי חברייא, כל מאן דבעי לאנחא תפלין דרישא, מבעי ליה לאסתכלא באינון תרי שינין, דאינון רמיזין לאינון ז' זיינין, דאית בהון רמז רזין סתימין, עמיקין רמיזין.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(י) (דברים ג). (כ) (שמות טז) שמות קיט צ"י. כ ל"ג מכאן עד אות ס"ו. ל בדפו"י כתבו ע"כ. מ שבעין. נ בדפו"י כתבו ע"כ.

שבע זיינין

הסולם

מאמר

ובבקר תשבֵּעוּ לחם וידעתם כי אני ה' אלקיכם.

(ס) אר"ש רזא דאינון וכו': אמר ר"ש הסוד של אלו שבע זיינין, דהיינו ג' זיינין שבש"ש של ג' ראשים, וד' זיינין שבשין של ד' ראשים, הרשומות בתפלין, שהוא זיינין שבישינין, הרשומות משני צדי התפלין, הן רומזות לז' אונות שבריאה של האדם, שבהם שואב רוח, ומוציא ממנו ניצוץ אש דולק מפיו. כי הרוח כלול מאש מים רוח. ועוד, שהן רמז לז' ימי השבת, ולז' שבועות שמפסח עד עצרת. ועוד, שהן רמזות בז' קני המנורה, שיש עליהם שבעה נרות קדושים. ועוד, שהן רמזות לז' ככבי לכת המאירים ברקיע. ועוד, שהן רמזות לשבע מדרגות, חג"ת נה"מ, שהעולם עומד עליהם, שהם יסוד ושורש ועיקר הכל. ועל שבע זיינין אלו, אמרו חכברים, כל מי שרוצה להניח תפלין של ראש, צריך להסתכל

(ג) ברכת המזון וכו': ברכת המזון מן התורה, מאין לנו, כי נאמר ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלקיך על הארץ הטובה אשר נתן לך. ולמדנו בברייתא, וברכת, זו ברכת הזן את הכל. את ה' אלקיך, זו ברכת על הארץ ועל המזון. אשר, את ה' אלקיך, זה ברכת המזון. על הארץ זו ברכת בונה ירושלים. וכן הוא אומר ה' ה' הטוב הזה והלבנון. אין לי אלא הברכות שלאחר המזון, הברכה שלפני המזון מנין. הוא שנאמר, אשר נתן לך, משעה שנתן לך, עוד מטרם האכילה, חייב אתה לברכו.

(ד) ודרשו חכמים וכו': ודרשו חכמים זכרונם לברכה, משה תקן להם לישראל ברכת הזן, בשעה שירד להם המן. יהושע תקן להם ברכת הארץ בשעה שהכניסם לארץ. דוד שלמה תקנו בונה ירושלים. עוד נמצא בפרשת המן, רמז לברכת המזון במן עצמו. שנאמר (דפו"י דף רע"ד ע"א)

(ס) כי יי' אלהיכם הוא אלהי האלהים ואדני האדנים האל הגדול וגו'. תנינן, ^ז ודמות פניהם פני אדם. ^ח אלן לאו אינון כאינון כרובים, אינון אנפי רברבין, כרובים אנפי זוטרי, כרביא. פני אדם, כל דיוקנא כלילן בהו, בגין דאינון אנפי רברבין, ומתציירין בהו ציורין גליפין, בגלופי שמא דמפרש, בד' סטריין, מזר"ח מער"ב צפון דרו"ם.

(סז) מיכאל רשים ברשימו לסטר דרום, וכל אנפין מסתכלין לגבי פני אד"ם, פני ארי"ה פני נש"ר פני שור. אדם איהו דכר ונוקבא, ולא אתקרי אדם בר הכי. ומניה אתציירין ^ע ציורין, ^ח דרכב אלהים רבותים אלפי שנאן. (סח) שנאן, כללא דכלהו ציורי, שור, נש"ר, ארי"ה, ^י דא איהו אדם. פשיטו דאתכליל כחדא, ברזא דכר ונוקבא. וכלהו אלפין ^פ ורובבן, כלהו נפקין מהני רזא שנאן. מהני דיוקנן מתפרשן כל חד וחד בסטרייהו, כמה דאתחזי לון.

(סט) אלן אינון דקא משלבן חד בחד, וכליל ^צ חד בחד, למהוי כל חד כליל בחבריה, שור נש"ר ארי"ה אד"ם, אתנהגן ברזא דארבע שמהו גליפן ^ק סלקין לאתנהגא ולאסתכלא.

(ע) ^ר סליק לאתנהגא ולאסתכלא שור לאנפי אדם, סליק שמא אחרא,

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ז) (יחזקאל א) ב"א פה צ"א. (ח) (תהלים סח) ב"א ^ס ל"ג אלן. ^ע ל"ג ציורין. ^פ ורברבן. ^צ ל"ג חד. ^ק סליק. ^ר ל"ג סליק לאתנהגא ולאסתכלא. ^{פה צ"ג}

מאמר

הסולם

ודמות פניהם פני אדם

להסתכל באלו ב' שינין שהם רמוזים באלו ז' זיינין, שיש בהן רמז לסודות סתומים, ורמזים עמוקים. (ע"כ רע"ח).

מאמר ודמות פניהם פני אדם

(ס) כי ה' אלקיכם וגו': (כל המאמר הזה עד סוף הפרשה, מובא לעיל ב"א מאות פ"א עד אות צ"ב, ונתבאר שם בהסולם, ומשם תדרוש הביאור). למדנו. ודמות פניהם פני אדם. אלו אינם ככרובים, הם פנים גדולים, כרובים הם פנים קטנים כפני ילד. פני אד"ם, כל הצורות כלולות בהם, משום שהם פנים גדולים. ומצטיירין בהם צורות חקוקות בחקיקת שם המפורש בארבע רוחות העולם, מזרח מערב צפון דרום.

(סח) שנאן כללא דכלהו וכו': שנאן, שבהכתוב, כולל כל הציורים, שהוא ראשי תיבות, שור, נש"ר, אריה, ^י היא אדם. שהוא התפשטות של סוד זכר ונקבה הנכללים כאחד. וכל האלפים ורובבות כולם יוצאים מאלו החיות שבסוד שנאן, ומאלו הצורות מתחלקים כל אחד ואחד בבחינתו כמו שראוי לו.

(סט) אלן אינון דקא וכו': אלו הן המשולבות אחת באחת, וכלולות זו מזו, שתהיה כל אחת כלולה בחברתה, שהן שור נש"ר אריה אדם, מתנהגות בסוד ארבעה שמות חקוקים, שהם אל הגדול הגבור והנורא, שעולים להתנהג ולהסתכל.

(סז) מיכאל רשים ברשימו וכו': מיכאל רשם רשימה לצד דרום, וכל ג' הפנים, פני אריה פני שור פני נש"ר, מסתכלים אל פני אדם. אדם הוא זכר ונקבה, ולא נקרא בשם (דס"י דף רע"ד ע"א)

(ע) סליק לאתנהגא ולאסתכלא וכו': עלה להתנהג ולהסתכל, שור אל פני אדם, עולה שם אחר מתעטר ונחקק בסוד שני צבעים, והוא השם אל. אז חוזר לאחור והכסא חוקק

מתעטרא מחקקא ברזא דתרין גוונים, ואיהו אל. כדין אתהדר ^ט לאחורא, וכרסייא חקיק וגליף ליה, ואתרשים לאתנהגא ברזא דשמא דא.

עא) וסליק לאתנהגא ולאסתכלא נשר לאנפי אדם, סליק שמא ^ה חדא, מתעטרא מתנהגא ברזא דתרין אנפין ^א וגוונים, לאתנהגא ^ב לאסתלקא בסליקו ^ג בעטורא, ואיהו גדול, כדין אתהדר ^ד לאחורא, וכרסייא חקיק וגליף ליה, ואתרשים לאתנהגא ברזא דשמא דא.

עב) סליק לאתנהגא ולאסתכלא אריה לאנפי אדם, סליק שמא חדא מתעטרא מחקקא ברזא דתרין אנפין ^ה וגוונים, לאתתקפא ולאסתקפא בתוקפיה, ואיהו גבור. כדין אתהדר ^ו לאחורא, וכרסייא חקיק וגליף ליה, ואתרשים לאתנהגא ברזא דשמא דא.

עג) אדם אסתכל בכלהו, וכלהו סלקין ומסתכלין ביה, כדין כלהו אצטיירן בגלופייהו בציורא דא, ברזא דשמא חד, דאקרי גורא. וכדין כתיב עלייהו, ודמות פניהם פני אדם. כלהו כלילן בהאי ^ז דיוקנא, והאי דיוקנא כליל לון.

עד) ועל רזא דא, אתקרי קב"ה, האל הגדול הגבור והנורא. דהא שמהן אלין גליפין אינון לעילא, ברזא דרתיכא עלאה, כלילא בארבע אתון ידוד, דאיהו שמא דכליל כל דיוקנין, אלין מחקקן גליפין בכרסייא, וכרסייא גליפא מרקמא בהו. חד לימינא, וחד לשמאלא, וחד לקמא, וחד לאחורא. רשימא בד' סטרין דעלמא.

עה) כרסייא כד סלקא, רשימא בארבע דיוקנין אלין. ^ח אלין ארבע

חלופי גרסאות

ט לאתרא. ת אחרא. א בגוונים. ב לאסתכלא; ולאסתלקא. ג עטורא; לעטורא. ד לאתרא. ה גוונים. ו לאתרא. ז ימינא. ח ל"ג אלין.

ודמות פניהם פני אדם

הסולם

מאמר

חוקק ומפתח אותו, ונרשם על ידו להתנהג בסוד השם הזה.

עא) וסליק לאתנהגא ולאסתכלא וכו': ועלה להתנהג ולהסתכל, נשר אל פני אדם, ועולה שם אחד מתעטר ומתנהג בסוד ב' פנים וצבעים, להתנהג ולהסתכל בדרך עליה בעטרה והוא השם גדול. אז חוזר לאחור, והכסא חוקק ומפתח, אותו, ונרשם להתנהג בסוד שם הזה.

עב) סליק לאתנהגא ולאסתכלא וכו': עלה להתנהג ולהסתכל אריה אל פני אדם. ועולה שם אחד מתעטר ונחקק בסוד ב' פנים וצבעים להתאזר ולהתקשר בגבורה, והוא השם גבור. אז חוזר לאחור, והכסא חוקק ומפתח אותו, ונרשם להתנהג בסוד שם הזה.

(דפו"י דף רע"ד ע"א)

עה) כרפיא כד סלקא וכו': כשהכסא עולה

שמהן עלאין, ם נטלין להאי כרסייא. וכרסייא אתכלל בהו, עד דנקטא ולקטא אינון ענוגין וכסופין, נחתא מלייא כאילנא דמלי ענפין לכל סטר, ומלייא איבין. כיון דנחתא, נפקו אלין ד' דיוקנין, מצוירין בציורייהו, גליפין מנהרן, נציצן מלהטן, ואינון זרעין זרעא על עלמא.

חלופי גרסאות

ס ל"ג נטלין. י בוצינין.

ודמות פניהם פני אדם

הסולם

מאמר

עולה הוא רשום בארבע צורות אלו. אלו פירות. אחר שירד הכסא, יוצאות אלו ד' ארבע שמות עליונים, נושאים כסא הזה, צורות של החיות, מצוירות בציוריהן, חקוקות והכסא נכלל בהם, עד שהכסא מקבל וליקט מאירות נוצצות ולוהטות, והן זורעות זרע אלו התענוגים והחמודות, אח"כ, יורד הכסא על העולם. ביאור מאמר הזה תמצא לעיל מלא כמו אילן המלא ענפים לכל צד ומלא עם (דפו"י דף רע"ד ע"א)

סליק פרשת עקב.